ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ"

Φοιτήτρια: Φουντούκη Ανδρονίκη – Μαρία (0221075)

Επιβλέποντες καθηγητές: Μάγος Κώστας

Χανιωτάκης Νίκος

ΒΟΛΟΣ 2024

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ 5
Κεφάλαιο 1: ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 7
1.1 Ορισμός και εννοιολογική προσέγγιση 7
1.2 Βασικές αρχές της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης 12
1.3 Διαπολιτισμική ικανότητα 16
Κεφάλαιο 2: Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΩΣ ΜΕΣΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 19
2.1 Ο κινηματογράφος ως καλλιτεχνικό μέσο 19
2.2 Ο κινηματογράφος ως κοινωνικό και πολιτισμικό μέσο 20
2.3 Ο κινηματογράφος ως εκπαιδευτικό εργαλείο 22
Κεφάλαιο 3: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 25
3.1 Ο κινηματογράφος ως μέσο διαπολιτισμικού διαλόγου και ενσυναίσθησης 25
3.2 Η χρήση του κινηματογράφου σε πολυπολιτισμικές τάξεις 26
Κεφάλαιο 4: ΜΕΘΟΛΟΓΙΑ 29
4.1 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα 29
4.2 Δείγμα και δειγματοληψία 29
4.3 Ερευνητικό εργαλείο 30
4.4 Διαδικασία έρευνας 30
Κεφάλαιο 5: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ 31
Κεφάλαιο 6: ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ 32
Κεφάλαιο 7: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 41
ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ 46
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ 47

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία, με θέμα «Η συμβολή του κινηματογράφου στη διαπολιτισμική εκπαίδευση», διερευνά την πολύπλευρη σχέση μεταξύ της κινηματογραφικής τέχνης και της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, αναδεικνύοντας τις δυνατότητες αξιοποίησης του κινηματογράφου ως εργαλείου για την προώθηση της κατανόησης και της αποδοχής της διαφορετικότητας στο σχολικό περιβάλλον.

Για την επιτυχέστερη συγγραφική διεκπεραίωση αυτής ακολουθήθηκε η εξής μορφολογική δομή. Το **Κεφάλαιο 1** αποτελεί μια εννοιολογική προσέγγιση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Αρχικά, εξετάζονται οι βασικές έννοιες της **διαφορετικότητας, της ταυτότητας, της ετερότητας και της διαπολιτισμικότητας,** ενώ γίνεται μια σαφής διάκριση μεταξύ των όρων διαπολιτισμικότητας και πολυπολιτισμικότητας. Επίσης, αναλύονται οι έννοιες των **προκαταλήψεων και των στερεοτύπων**, καθώς και η σημασία της **συμπερίληψης** στο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Το κεφάλαιο αυτό ολοκληρώνεται με την παρουσίαση θεωριών για τη διαχείριση της πολυπολιτισμικότητας, την έννοια του συμπεριληπτικού σχολείου, και τις βασικές αρχές και στοχεύσεις της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, τονίζοντας τον ρόλο της στη δημιουργία διαπολιτισμικής συνείδησης.

Στη συνέχεια το **Κεφάλαιο 2** στρέφεται στον ρόλο του κινηματογράφου στην εκπαίδευση. Ξεκινά με μια γενικότερη αναφορά στη σημασία των τεχνών στην εκπαιδευτική διαδικασία και το **Κεφάλαιο 3** εμβαθύνει ειδικότερα στον **ρόλο του κινηματογράφου σαν παιδαγωγικού μέσου**. Παρουσιάζεται η υπάρχουσα κατάσταση και οι πρακτικές σχετικά με τον κινηματογράφο και την εκπαίδευση στην Ελλάδα, ενώ εξετάζεται διεξοδικά η **συμβολή του κινηματογράφου στη διαπολιτισμική εκπαίδευση**, αναδεικνύοντας τις δυνατότητές του να γεφυρώσει πολιτισμούς και να προωθήσει την ενσυναίσθηση.

Το **Κεφάλαιο 4** περιγράφει τη μεθοδολογία της έρευνας. Εδώ καθορίζεται ο **σκοπός και τα ερευνητικά ερωτήματα** που δημιουργήθηκαν και τέθηκαν στους ερωτηθέντες, τα οποία επικεντρώνονται στις αντιλήψεις εν δυνάμει εκπαιδευτικών, δηλαδή φοιτητών/τριών παιδαγωγικών σχολών. Περιγράφεται αναλυτικά το **δείγμα και η δειγματοληψία** (8 άτομα, 22 ετών, με μέθοδο βολικής δειγματοληψίας), το

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

ερευνητικό εργαλείο (ημιδομημένη συνέντευξη) και η **διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας** στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας του Βόλου.

Το **Κεφάλαιο 5,** παρουσιάζει τα **αποτελέσματα της έρευνας** μέσω θεματικής ανάλυσης των συνεντεύξεων και ακολούθως το **Κεφάλαιο 6** συντελεί τη **συζήτηση των αποτελεσμάτων**, συσχετίζοντας τα ευρήματα με τη βιβλιογραφία και αναδεικνύοντας τις βασικές διαπιστώσεις.

Τέλος, το **Κεφάλαιο 7**, δηλαδή τα **συμπεράσματα** συνοψίζουν τα κύρια ευρήματα της έρευνας, επιβεβαιώνοντας τον πολύπλευρο και αναντικατάστατο ρόλο του κινηματογράφου στην εκπαίδευση. Αναδεικνύεται η ικανότητά του να λειτουργεί, ως ένα ισχυρό και πολυδιάστατο εκπαιδευτικό εργαλείο, επηρεάζοντας τις αντιλήψεις και τις συμπεριφορές των μαθητών, συμβάλλοντας στην άρση των στερεοτύπων και την προώθηση της ισότητας και της ανεκτικότητας. Επιπροσθέτως, επισημαίνεται ο καθοριστικός ρόλος του εκπαιδευτικού στην αξιοποίηση του κινηματογράφου και η σημασία της δημιουργίας διαδραστικών κινηματογραφικών εργαστηρίων. Η εργασία καταλήγει στην πεποίθηση, ότι ο κινηματογράφος, με την κατάλληλη καθοδήγηση, μπορεί να συμβάλει στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και της ενσυναίσθησης, προετοιμάζοντας τους μαθητές για τις προκλήσεις ενός πολυπολιτισμικού κόσμου.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τον Zalli (2024), ο ρόλος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στον σημερινό παγκοσμιοποιημένο κόσμο είναι ζωτικής σημασίας, καθώς η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής σκέψης είναι αυτή που θα συμβάλει στην προώθηση της πολιτισμικής κατανόησης και της παγκόσμιας ιθαγένειας. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση διευκολύνει την ανταλλαγή ιδεών, αξιών και παραδόσεων μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών, η οποία είναι απαραίτητη για την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και του σεβασμού. Για τον λόγο αυτό αναπτύσσονται σε όλον τον κόσμο προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, σεμινάρια και επιμορφώσεις που εστιάζουν στις διαπολιτισμικές ανταλλαγές και που παρέχουν στους μαθητές εμπειρίες από πρώτο χέρι από διαφορετικούς πολιτισμούς, προωθώντας έτσι τη βαθύτερη κατανόηση και εκτίμηση των διαφορετικών προοπτικών.

Επιπλέον, κάτι άλλο που παρατηρείται είναι σταδιακά η ενσωμάτωση πολυπολιτισμικών προγραμμάτων σπουδών στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθώς η συμπερίληψή τους θεωρείται ζωτικής σημασίας παράγοντας που επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους κάθε ηλικίας να αναλύουν κριτικά τις δικές τους πολιτισμικές προκαταλήψεις και προωθεί τη συμμετοχικότητα. Με τη διδασκαλία σχετικά με τις διάφορες ιστορίες, τα συστήματα πεποιθήσεων και τις πολιτιστικές πρακτικές, η διαπολιτισμική εκπαίδευση προετοιμάζει τους εκπαιδευόμενους να περιηγηθούν σε μια ολοένα και πιο διασυνδεδεμένη κοινωνία (Lyu, 2024). Στη βιβλιογραφία επισημαίνεται επίσης ότι μια τέτοια εκπαίδευση εξοπλίζει τα άτομα με τις απαραίτητες δεξιότητες για να συμμετέχουν σε ουσιαστικό διάλογο, να συνεργάζονται πέρα από πολιτισμικά σύνορα και να αντιμετωπίζουν παγκόσμιες προκλήσεις, καλλιεργώντας το αίσθημα ευθύνης προς την κοινωνική δικαιοσύνη και την αειφορία (Lourenço, 2018).

Έτσι, λοιπόν, η διαπολιτισμική εκπαίδευση παρουσιάζεται ως μια μετασχηματιστική δύναμη που όχι μόνο ενισχύει την ατομική ανάπτυξη αλλά συμβάλλει επίσης στην οικοδόμηση μιας πιο περιεκτικής και αρμονικής παγκόσμιας κοινότητας. Σε αυτήν την πορεία ανάπτυξης και εξασφάλισης της ευημερίας μέσω της εκπαίδευσης μπορεί να συμβάλει και η τέχνη. Σύμφωνα με τον Fleming (2023), οι διάφορες μορφές τέχνης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης καλλιεργώντας μια θετική, ενσυναισθητική στάση

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

απέναντι στις πολιτισμικές διαφορές. Η ενασχόληση με τις τέχνες ενθαρρύνει τους μαθητές να εξερευνήσουν και να εκτιμήσουν τις αποχρώσεις των διαφόρων πολιτισμών, υπερβαίνοντας τις επιφανειακές αναπαραστάσεις.

Όπως επισημαίνει ο O'Farrell (2015), οι τέχνες μπορούν να γεφυρώσουν πολιτισμικά χάσματα, εφόσον προσεγγίζονται κριτικά και με βάση το πλαίσιο. Οι τέχνες επιτρέπουν στους μαθητές να αντιληφθούν ότι οι ανθρώπινες εμπειρίες χαρακτηρίζονται από μια ιδιαίτερη πολυπλοκότητα και ότι δεν πρόκειται για μια γραμμική σχέση βιώματος-αντίληψης και κατανόησης. Η τέχνη είναι έτσι ένα εργαλείο που λειτουργεί προωθώντας την κατανόηση και την εκτίμηση των διαφορετικών προοπτικών. Αυτή η ενασχόληση με εναλλακτικές προοπτικές, η σύντομη ματιά σε εναλλακτικούς τρόπους βιώματος των ανθρώπινων εμπειριών είναι μέρος μιας ενεργητικής εμπλοκής που μπορεί να εξουδετερώσει τα στερεότυπα και τις υπερβολικά γενικευμένες απόψεις για τους διαφορετικούς πολιτισμούς, οι οποίες μπορεί να προκύψουν όταν οι τέχνες παρουσιάζονται χωρίς βάθος ή πλαίσιο. Επιπλέον, οι τέχνες διευκολύνουν τις συμμετοχικές εμπειρίες όπου οι μαθητές μοιράζονται τις δικές τους πολιτισμικές αφηγήσεις, εμπλουτίζοντας το μαθησιακό περιβάλλον και προωθώντας το διάλογο.

Καλλιεργώντας μια ερευνητική και ανοιχτή νοοτροπία απέναντι στην πολιτισμική ποικιλομορφία, οι τέχνες συμβάλλουν με ουσιαστικό τρόπο στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας. Αυτή η ικανότητα δεν περιλαμβάνει μόνο γνώσεις και δεξιότητες αλλά και στάσεις και αξίες, οι οποίες είναι απαραίτητες για την προώθηση ενός ουσιαστικού διαπολιτισμικού διαλόγου και κατανόηση. Στην ουσία, οι τέχνες χρησιμεύουν ως ένα ισχυρό εργαλείο για την καλλιέργεια μιας βαθύτερης, πιο διαφοροποιημένης κατανόησης των πολιτισμικών διαφορών και ομοιοτήτων στα εκπαιδευτικά πλαίσια (Fleming, 2023).

Στην παρούσα εργασία το ενδιαφέρον επικεντρώνεται συγκεκριμένα στην τέχνη του κινηματογράφου, και έτσι παρακάτω διερευνάται ο τρόπος με τον οποίο ο κινηματογράφος μπορεί να συμβάλει στην διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Κεφάλαιο 1: ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1.1 Ορισμός και εννοιολογική προσέγγιση

Ο Bennett (2009, p. 8) ορίζει τη διαπολιτισμική εκπαίδευση ως *«την εσκεμμένη και συστηματική προσπάθεια για την προώθηση της διαπολιτισμικής μάθησης μέσω του σχεδιασμού του προγράμματος σπουδών, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων πριν από την αναχώρηση, επί τόπου και κατά την επανένταξη, και/ή του περιεχομένου των μαθημάτων που δίνουν έμφαση στον υποκειμενικό πολιτισμό και τη διαπολιτισμική αλληλεπίδραση, και/ή την καθοδηγούμενη διευκόλυνση της διαπολιτισμικής εμπειρίας».* Αυτός ο ορισμός υπογραμμίζει τον προληπτικό χαρακτήρα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, η οποία επιδιώκει να ενισχύσει τις ικανότητες των ατόμων να αντιλαμβάνονται και να εκτιμούν τις πολιτισμικές διαφορές. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση ενδιαφέρεται θεμελιωδώς για την ανάπτυξη της ικανότητας των ατόμων να εμπλέκονται με ευαισθησία και επάρκεια με διαφορετικούς πολιτισμούς. Σύμφωνα με τον Bennett, λοιπόν, η διαπολιτισμική μάθηση περιλαμβάνει την απόκτηση αυξημένης επίγνωσης του προσωπικού και υποκειμενικού πολιτισμικού πλαισίου, καθώς και την ικανότητα αποτελεσματικής αλληλεπίδρασης πέρα από τα πολιτισμικά όρια.

Η μάθηση αυτή δεν αφορά απλώς την απόκτηση γνώσεων για διαφορετικούς πολιτισμούς, αλλά τονίζει τη σημασία της κατανόησης των ατομικών πολιτισμικών προκαταλήψεων και προοπτικών. Αναλυτικότερα, ο Barrett (2013) εξηγεί ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας, η οποία είναι απαραίτητη για την προώθηση της αρμονίας, της κατανόησης και του αμοιβαίου σεβασμού σε διαφορετικές κοινωνίες. Η διαπολιτισμική ικανότητα μπορεί να καλλιεργηθεί μέσω διαφόρων μορφών εκπαίδευσης: τυπική εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει δομημένη σχολική εκπαίδευση, μη τυπική εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει προγραμματισμένα προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων εκτός παραδοσιακών πλαισίων και άτυπη εκπαίδευση, η οποία είναι μια δια βίου διαδικασία μάθησης μέσω κοινωνικών αλληλεπιδράσεων, μέσων ενημέρωσης και κοινοτικών επιρροών. Η Λευκή Βίβλος για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο, μάλιστα, υπογραμμίζει αυτό το ευρύ πεδίο εφαρμογής, τονίζοντας ότι όχι μόνο τα εκπαιδευτικά ιδρύματα αλλά και η κοινωνία των πολιτών, οι θρησκευτικές κοινότητες και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης συμβάλλουν στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας. Όταν εφαρμόζεται αποτελεσματικά, η

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

διαπολιτισμική εκπαίδευση αναπτύσσει γνωστικές και συμπεριφορικές δεξιότητες, όπως η ενσυναίσθηση και η ικανότητα υιοθέτησης πολλαπλών προοπτικών. Αυτές οι ικανότητες επιτρέπουν στα άτομα να κατανοούν άλλες πολιτισμικές υπαγωγές, να αμφισβητούν τα στερεότυπα και να προβληματίζονται κριτικά σχετικά με τις δικές τους πολιτισμικές παραδοχές (Holmes & O'Neill, 2012). Ο στόχος είναι να προωθηθεί η περιέργεια, το άνοιγμα και η εκτίμηση της πλούσιας ποικιλομορφίας των πολιτισμικών προοπτικών, ακόμη και όταν αυτές διαφέρουν ή συγκρούονται. Επιπλέον, η διαπολιτισμική εκπαίδευση εξοπλίζει τα άτομα με τις απαραίτητες δεξιότητες για αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία πέρα από τα πολιτισμικά σύνορα, ενθαρρύνοντας την ενεργό εμπλοκή των πολιτών και τη συμμετοχή στην κοινότητα (Hunduma & Mekuria, 2024).

Η διαπολιτισμικότητα, με την έμφαση που δίνει στο διάλογο, την αλληλεπίδραση και τη διεύρυνση των οριζόντων, διακρίνεται από την πολυπολιτισμικότητα, η οποία συχνά επικρίνεται για την προώθηση διαχωρισμένων κοινοτήτων. Ωστόσο, η κλασική πολυπολιτισμική σκέψη, όπως αποδεικνύεται από στοχαστές όπως ο Parekh, υποστηρίζει επίσης την εκπαίδευση που προωθεί τη συμπαθητική φαντασία, το διάλογο μεταξύ των προοπτικών και την ολιστική κατανόηση των διαφορετικών απόψεων. Επομένως, ενώ η διαπολιτισμική εκπαίδευση αποτελεί θεμελιώδη πυλώνα της διαπολιτισμικότητας, οι βασικές αρχές της επικαλύπτονται με πτυχές της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης. Σε τελική ανάλυση, και οι δύο στοχεύουν στην προετοιμασία των ατόμων για να περιηγηθούν στις πολιτισμικές πολυπλοκότητες με ευαισθησία και σεβασμό, συμβάλλοντας σε κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς και με μεγαλύτερη συνοχή. Οι τυπικές, μη τυπικές και άτυπες εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες είναι όλες ζωτικής σημασίας για την επίτευξη αυτού του στόχου (Barrett, 2013).

Για τη μέτρηση της διαπολιτισμικής μάθησης και εκπαίδευσης, ο Bennett (2009) προτείνει ότι οι παραδοσιακές ακαδημαϊκές μέθοδοι αξιολόγησης είναι συχνά ανεπαρκείς, καθώς συνήθως επικεντρώνονται στην εκμάθηση της κουλτούρας και όχι στη διαφοροποιημένη κατανόηση που απαιτείται για την πραγματική διαπολιτισμική ικανότητα. Αντ' αυτού, οι ποιοτικές προσεγγίσεις, όπως οι φαινομενολογικές μελέτες, μπορούν να παράσχουν πληροφορίες για τις υποκειμενικές εμπειρίες των συμμετεχόντων. Για παράδειγμα, οι ερωτήσεις έρευνας που διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο οι πολιτισμικές διαφορές επηρέασαν τις αλληλεπιδράσεις μπορούν να

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

αποκαλύψουν την έκταση της διαπολιτισμικής μάθησης άρα και τα αποτελέσματα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ο Bennett υπογραμμίζει επίσης τη σημασία της χρήσης ενός σαφούς ορισμού της υποκειμενικής κουλτούρας για την αποτελεσματική ανάλυση της μέτρησης της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Αυτό επιτρέπει την κατηγοριοποίηση των εμπειριών και την κατανόηση του κατά πόσον αντανακλούν διαπολιτισμική μάθηση ή απλή μάθηση της κουλτούρας. Όσο για τη διευκόλυνση και την προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, ένα θέμα που επίσης προσεγγίζει ο Bennett (2009) στην έρευνά του, απαιτεί σκόπιμη παρέμβαση καθ' όλη τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας, αφού η απλή έκθεση σε διαπολιτισμικές εμπειρίες δεν εγγυάται τη διαπολιτισμική μάθηση. Άρα φαίνεται ότι ο δομημένος προγραμματισμός είναι απαραίτητος. Η αποτελεσματική διευκόλυνση πρέπει να περιλαμβάνει προσανατολισμούς που εστιάζουν στην πολιτισμική αυτογνωσία, στην ενημέρωση για τις πολιτισμικές διαφορές και στις στρατηγικές διαπολιτισμικής επικοινωνίας. Οι προσανατολισμοί αυτοί μπορούν να ενισχύσουν σημαντικά τη διαπολιτισμική ευαισθησία των συμμετεχόντων πριν καν ξεκινήσουν το ταξίδι τους στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής μάθησης.

Ο Portera (2008) επίσης εξηγεί τις βασικές διαφορές ανάμεσα στην πολυπολιτισμική και διαπολιτισμική προσέγγιση της εκπαίδευσης. Όπως αναφέρει, η κύρια διαφορά μεταξύ της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης έγκειται στις φιλοσοφίες και τις εκπαιδευτικές προσεγγίσεις που τους διέπουν:

- Η πολυπολιτισμική εκπαίδευση επικεντρώνεται συνήθως στην αναγνώριση και την εκτίμηση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας εντός μιας κοινωνίας. Στοχεύει στην αναγνώριση της παρουσίας πολλαπλών πολιτισμών, προωθώντας τον σεβασμό και την κατανόηση αυτών των διαφορών. Ωστόσο, συχνά λειτουργεί από μια περιγραφική σκοπιά, δίνοντας έμφαση στη συνύπαρξη παράλληλα με την αναγνώριση των κοινών σημείων και των διαφορών μεταξύ των πολιτισμών.

- Η διαπολιτισμική εκπαίδευση δίνει έμφαση στην αλληλεπίδραση και τον διάλογο μεταξύ των πολιτισμών. Δεν αφορά απλώς τη συνύπαρξη, αλλά περιλαμβάνει την ενεργό εμπλοκή και την ανταλλαγή μεταξύ ατόμων με διαφορετικό υπόβαθρο. Η προσέγγιση αυτή προάγει μια δυναμική

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

κατανόηση του πολιτισμού, θεωρώντας τον ρευστό και όχι στατικό, και ενθαρρύνει τους μαθητές να προβληματιστούν σχετικά με τις δικές τους αξίες και πεποιθήσεις σε σχέση με τους άλλους.

Ουσιαστικά, η διαπολιτισμική εκπαίδευση επιδιώκει να καλλιεργήσει τον αμοιβαίο σεβασμό, τη συνεργασία και την αλληλεγγύη, προωθώντας μια μετασχηματιστική εκπαιδευτική εμπειρία που υπερβαίνει την απλή αναγνώριση της διαφορετικότητας.

Επίσης, στο Portera (2008) αναφέρονται σημαντικά στοιχεία που αφορούν τη διαπολιτισμική εκπαίδευση στην Ευρώπη, δηλαδή υπογραμμίζεται η εξέλιξη και τη σημασία της για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η παγκοσμιοποίηση και η πολιτισμική αλληλεξάρτηση. Πιο συγκεκριμένα, σημειώνεται ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση έχει κερδίσει έδαφος στις ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές πολιτικές και πλαίσια, ιδίως από τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει τοποθετήσει τη διαπολιτισμική εκπαίδευση ως μια στρατηγική που προάγει την αμοιβαιότητα και την αλληλεπίδραση μεταξύ διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων, ξεπερνώντας τα προηγούμενα πλαίσια της πολυπολιτισμικότητας (Arnesen & Allan, 2009). Επιπρόσθετα, η διαπολιτισμική εκπαίδευση αντιπροσωπεύει μια αλλαγή παραδείγματος στις εκπαιδευτικές στρατηγικές. Μετασχηματίζει την αντίληψη για τα παιδιά των μεταναστών από το να αντιμετωπίζονται ως προβλήματα ή κίνδυνοι στο να αναγνωρίζονται ως πόροι που συμβάλλουν στον κοινωνικό εμπλουτισμό. Η αλλαγή αυτή αντανακλά μια ευρύτερη κατανόηση της ταυτότητας, αναγνωρίζοντας την πολύπλοκη και πλουραλιστική φύση της. Επιπλέον, υποστηρίζεται ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση είναι απαραίτητη για την προώθηση της δημοκρατικής ιδιότητας του πολίτη και την αντιμετώπιση ζητημάτων κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας σε όλο και πιο ετερογενείς κοινωνίες. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της ενθάρρυνσης του κριτικού προβληματισμού σχετικά με τις πολιτισμικές διαφορές και ομοιότητες, με στόχο τη διευκόλυνση του ουσιαστικού διαλόγου και της κατανόησης μεταξύ ατόμων με διαφορετικό υπόβαθρο (Chen, 2024).

Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω δεδομένα, η διαπολιτισμική εκπαίδευση μπορεί να προσεγγίσει στη σύγχρονη εποχή αυτό που οι DeJaeghere (2007) περιγράφουν ως “εκπαίδευση κριτικής πολιτειότητας” (critical citizenship education), μια προσέγγιση

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

που εξοπλίζει τους μαθητές με τις δεξιότητες κριτικής σκέψης, τις γνώσεις και τις αξίες που είναι απαραίτητες για να αμφισβητήσουν τις κοινωνικές ανισότητες και αδικίες στις κοινότητές τους, τα έθνη και τον παγκοσμιοποιημένο κόσμο. Σε αντίθεση με την κυρίαρχη εκπαίδευση του πολίτη (η οποία επικεντρώνεται στην απομνημόνευση, τον πατριωτισμό και τη διατήρηση της υπάρχουσας κατάστασης) η κριτική διάσταση που προστίθεται στην εκπαίδευση γύρω από την πολιτειότητα καλλιεργεί την ικανότητα των μαθητών να αναλύουν τις δυναμικές της εξουσίας, να αμφισβητούν τις συστημικές ανισότητες και να αναλαμβάνουν μετασχηματιστικές δράσεις ως πολίτες. Δίνει έμφαση στη συμμετοχικότητα, την ισότητα και την πολιτισμική αναγνώριση, ενθαρρύνοντας τους μαθητές να αντιμετωπίσουν την πολυπλοκότητα της ταυτότητάς τους και του ρόλου τους σε μια πολυπολιτισμική παγκόσμια κοινωνία (DeJaeghere, 2007). Η διαπολιτισμική εκπαίδευση, λοιπόν, είναι στενά συνδεδεμένη με την εκπαίδευση για την κριτική πολιτειότητα, επειδή προάγει την κατανόηση, τον σεβασμό και τη συνεργασία πέρα από τα πολιτισμικά σύνορα, που αποτελούν προϋποθέσεις για την κριτική πολιτειότητα. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση αναπτύσσει δεξιότητες όπως η ενσυναίσθηση και η πολύπλευρη εστίαση, όπως επίσης και η πολιτισμική ευαισθητοποίηση. Πρόκειται για κρίσιμες ικανότητες που επιτρέπουν στους μαθητές να αναμειχθούν σε περιβάλλοντα που χαρακτηρίζονται από υψηλά επίπεδα ποικιλομορφίας και σε πλαίσια όπου υπάρχει διαφορετικότητα και να προωθήσουν τη δικαιοσύνη και την ισοτιμία. Παρέχοντας στους μαθητές τη γνώση να εκτιμούν τον πολιτισμικό πλουραλισμό και να αντιμετωπίζουν τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις, η διαπολιτισμική εκπαίδευση τους προετοιμάζει να αξιολογούν κριτικά τις κοινωνικές ανισότητες και να συμμετέχουν στη δημιουργία περιεκτικών, δημοκρατικών κοινοτήτων (Banks, 2008).

Σε μετασχηματιστικές τάξεις όπου η κριτική πολιτειότητα και η διαπολιτισμική εκπαίδευση διασταυρώνονται, οι μαθητές με διαφορετικό υπόβαθρο συμμετέχουν σε αλληλεπιδράσεις ισότιμης θέσης, προωθώντας τη διαβούλευση και τη συνεργασία. Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν πολυπολιτισμικό υλικό και στρατηγικές χωρίς αποκλεισμούς για να επικυρώσουν την πολιτισμική ταυτότητα όλων των μαθητών και να εξασφαλίσουν ισότιμη συμμετοχή. Άρα, η διαπολιτισμική εκπαίδευση καλλιεργεί την ευαισθητοποίηση και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κριτική πολιτειότητα, ενώ η εκπαίδευση για την κριτική πολιτειότητα ενδυναμώνει τα άτομα να χρησιμοποιούν αυτές τις διαπολιτισμικές δεξιότητες για να υπερασπιστούν τη

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

συστημική αλλαγή και την κοινωνική δικαιοσύνη σε έναν παγκόσμια διασυνδεδεμένο κόσμο (Banks, 2008).

1.2 Βασικές αρχές της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση είναι μια πολυδιάστατη προσέγγιση που αποσκοπεί στην προώθηση της κατανόησης, της ισότητας και της συνεργασίας. Έτσι, οι βασικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης επικεντρώνονται στην προώθηση της κατανόησης, του σεβασμού και της συνεργασίας μεταξύ ατόμων με διαφορετικό πολιτισμικό, εθνοτικό και κοινωνικό υπόβαθρο. Οι αρχές αυτές εδράζονται στην προοπτική ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση στοχεύει στην αντιμετώπιση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας, προωθώντας παράλληλα την ενσωμάτωση, την ισότητα και την αρμονία εντός των κοινωνιών. Άρα τα θεμέλια της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης εντοπίζονται στην υιοθέτηση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας, την προώθηση της ανεκτικότητας, την ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων, την επίλυση συγκρούσεων και τη δημιουργία ενός θεμελίου αμοιβαίου σεβασμού που υποστηρίζει τις δημοκρατικές, πλουραλιστικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες (Panciuc, 2015). Πιο συγκεκριμένα, μεταξύ των βασικών αρχών της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης αναφέρονται τα παρακάτω:

- **Αναγνώριση και σεβασμός της πολιτισμικής ποικιλομορφίας:** Η διαπολιτισμική εκπαίδευση αναγνωρίζει ότι οι σύγχρονες κοινωνίες αποτελούνται από άτομα με διαφορετικές πολιτισμικές, θρησκευτικές, γλωσσικές και κοινωνικές ταυτότητες. Δίνει έμφαση στη σημασία της αναγνώρισης και του σεβασμού αυτών των διαφορών, ενώ παράλληλα καλλιεργεί συνθήκες που επιτρέπουν στα άτομα να αλληλεπιδρούν θετικά. Η αρχή αυτή αναδεικνύει τη συνύπαρξη διαφόρων εθνοτικών ομάδων και υποκουλτούρων, διασφαλίζοντας ότι η ποικιλομορφία θεωρείται παράγοντας εμπλουτισμού και όχι διχασμού (Γκόβαρης, 2011).

- **Ισότητα και ισοτιμία:** Μια θεμελιώδης αρχή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι η αντιμετώπιση των ατόμων και των πολιτισμών τους ως ίσων, ακόμη και αν προέρχονται από θέσεις διαφορετικής μεταχείρισης στην κοινωνία. Με την προώθηση της ισότητας, η διαπολιτισμική εκπαίδευση διασφαλίζει ότι όλοι έχουν ίσες ευκαιρίες να αναπτυχθούν και

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

να συνεισφέρουν στις κοινότητές τους, ανεξάρτητα από το υπόβαθρό τους. Η προσέγγιση αυτή αποφεύγει τη δημιουργία ιεραρχικών σχέσεων μεταξύ των πολιτισμών και επιδιώκει την εξισορρόπηση των ανισοτήτων που μπορεί να προκύψουν (Γκόβαρης, 2011).

- **Ανοχή και διαφάνεια:** Η διαπολιτισμική εκπαίδευση ενσταλάσσει αξίες όπως η ανεκτικότητα, η διεύρυνση σε άλλες προοπτικές και η αποδοχή των διαφορών. Ενθαρρύνει τα άτομα να αμφισβητούν τις προκαταλήψεις, τα στερεότυπα και την ξενοφοβία, ενώ παράλληλα καλλιεργεί ένα περιβάλλον περιέργειας και αμοιβαίου σεβασμού. Η ανάπτυξη της ενσυναίσθησης στις διαπροσωπικές σχέσεις θεωρείται απαραίτητη για τη μείωση των πολιτισμικών παρεξηγήσεων και την προώθηση της κοινωνικής συνοχής. Σύμφωνα με την Αβραμίδου (2014), η ανοχή στην ετερότητα, η ειλικρίνεια και η διαφάνεια στο πλαίσιο των διαπροσωπικών σχέσεων είναι απαραίτητα στοιχεία και σημεία-κλειδιά της αποτελεσματικής διαπολιτισμικής επικοινωνίας.

- **Πολιτισμική αλληλεπίδραση και διάλογος:** Η αλληλεπίδραση μεταξύ ατόμων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο βρίσκεται στον πυρήνα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Δίνει έμφαση στο διάλογο ως μέσο κατανόησης και εκτίμησης των διαφορετικών προοπτικών. Η αρχή αυτή ενθαρρύνει όχι μόνο την αναγνώριση των διαφορών αλλά και την ανταλλαγή ιδεών και αξιών, οδηγώντας σε μεγαλύτερη συνεργασία και αλληλεγγύη εντός των κοινωνιών (Χατζησωτηρίου & Ξενοφώντος, 2014).

- **Ανάπτυξη διαπροσωπικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων:** Η διαπολιτισμική εκπαίδευση επιδιώκει να ενισχύσει την ικανότητα των ατόμων να επικοινωνούν αποτελεσματικά με άτομα από διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση της κατανόησης των διαφορετικών κοινωνικών πρακτικών, των στυλ επικοινωνίας και των αξιών. Περιλαμβάνει επίσης την εκπαίδευση των ατόμων για την πλοήγηση στις πολιτισμικές διαφορές σε τομείς όπως η γλώσσα, οι παραδόσεις και οι συμπεριφορές, βελτιώνοντας έτσι την κοινωνική αλληλεπίδραση και

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

μειώνοντας τις εντάσεις (Αβραμίδου, 2014).

- **Προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δημοκρατικών αξιών:** Η διαπολιτισμική εκπαίδευση έχει τις ρίζες της σε αξίες όπως ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ισότητα, η δικαιοσύνη, η ελευθερία και η δημοκρατία. Επιδιώκει να καλλιεργήσει ένα αίσθημα παγκόσμιας ευθύνης δίνοντας έμφαση στη δικαιοσύνη, την αξιοπρέπεια και την υπευθυνότητα στις διαπροσωπικές και κοινωνικές σχέσεις. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση υποστηρίζει την ανάπτυξη δημοκρατικών πρακτικών που προωθούν τον πλουραλισμό και την ενεργό συμμετοχή των πολιτών (Ζάχου, 2013).

- **Επίλυση συγκρούσεων:** Η διαπολιτισμική εκπαίδευση αντιμετωπίζει τις συγκρούσεις, όπως αυτές που προέρχονται από κοινωνικές, ιστορικές ή οικονομικές εντάσεις, δίνοντας έμφαση στη σημασία της αποτελεσματικής επικοινωνίας και του ουσιαστικού, εποικοδομητικού διαλόγου. Στοχεύει στην επίλυση ζητημάτων όπως ο ρατσισμός, η μισαλλοδοξία και η ξενοφοβία, εκπαιδεύοντας τα άτομα να εκτιμούν τη διαφορετικότητα και να αναζητούν λύσεις μέσω εποικοδομητικής συνεργασίας (Bush & Saltarelli, 2000).

- **Ολιστική εκπαιδευτική προσέγγιση:** Η διαπολιτισμική εκπαίδευση υιοθετεί μια ολιστική προσέγγιση, ενσωματώνοντας την πολιτισμική ποικιλομορφία σε ολόκληρο το εκπαιδευτικό πλαίσιο. Δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένα προγράμματα σπουδών, αλλά ενσωματώνεται σε όλες τις πτυχές του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, προωθώντας την ισότητα και τις ευκαιρίες για όλους τους μαθητές. Η προσέγγιση αυτή διευκολύνει τόσο την αναγνώριση των πολιτισμικών διαφορών όσο και την ενσωμάτωσή τους στην ευρύτερη κοινωνία (Panciuc, 2015).

Ενσωματώνοντας αυτές τις αρχές της διαπολιτισμικής προσέγγισης στις εκπαιδευτικές πρακτικές στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης,

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

δημιουργούνται οι κατάλληλες υποδομές για την προαγωγή της ανεκτικότητας, της κατανόησης και της αμοιβαίας αναγνώρισης, εξασφαλίζοντας ένα πιο περιεκτικό και δίκαιο μαθησιακό περιβάλλον για όλους. Η Μαλιγκούδη (2008) συνοψίζει τις παραπάνω αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στις θεμελιώδεις ρίζες τους, που είναι η πολιτισμική ισότητα, ο σεβασμός της διαφορετικότητας και η προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης και της ένταξης. Οι αρχές αυτές αποσκοπούν στην προώθηση ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος που εκτιμά την πολιτισμική ποικιλομορφία και υποστηρίζει την ολιστική ανάπτυξη όλων των μαθητών, ανεξάρτητα από το πολιτισμικό, φυλετικό ή κοινωνικό τους υπόβαθρο. Σύμφωνα, λοιπόν, με τη Μαλιγκούδη (2008), οι θεμελιώδεις αρχές και οι ρίζες της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης συμπυκνώνονται στην παρακάτω λίστα:

1. Ισότητα των πολιτισμών και σεβασμός στο εκάστοτε κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο: Η διαπολιτισμική εκπαίδευση δίνει έμφαση στην ισότητα όλων των πολιτισμών, απορρίπτοντας την ιδέα ότι ένας πολιτισμός πρέπει να κρίνεται έναντι ενός άλλου με προκαθορισμένα κριτήρια. Αντ' αυτού, κάθε πολιτισμός θα πρέπει να γίνεται κατανοητός και να αξιολογείται με βάση τις δικές του αξίες και το δικό του ιστορικό πλαίσιο. Η αρχή αυτή αναγνωρίζει τη δυναμική και εξελισσόμενη φύση των πολιτισμών, υποστηρίζοντας το σεβασμό και την αποδοχή των διαφορετικών πολιτισμικών ταυτοτήτων.

2. Αποδοχή του πολιτιστικού και εκπαιδευτικού κεφαλαίου: Ένα θεμελιώδες αξίωμα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι η αναγνώριση του πολιτισμικού και εκπαιδευτικού κεφαλαίου κάθε μαθητή. Το μοναδικό πολιτισμικό υπόβαθρο κάθε ατόμου συμβάλλει στη μαθησιακή του εμπειρία και το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να σέβεται και να ενσωματώνει αυτή την ποικιλομορφία. Αυτή η αποδοχή εξασφαλίζει ότι οι μαθητές από μειονότητες ή μετανάστες αντιμετωπίζονται ισότιμα μαζί με τους γηγενείς μαθητές.

3. Παροχή ίσων ευκαιριών: Η διαπολιτισμική εκπαίδευση στοχεύει στην παροχή ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών για όλους τους μαθητές. Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση ότι οι μαθητές με διαφορετικό πολιτισμικό

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

υπόβαθρο, καθώς και εκείνοι με διαφορετική κοινωνικοοικονομική κατάσταση, έχουν πρόσβαση στους ίδιους πόρους και υποστήριξη με τους συνομηλίκους τους. Οι ίσες ευκαιρίες συνδέονται άμεσα με την αναγνώριση του πολιτισμικού και εκπαιδευτικού κεφαλαίου.

4. Εκπαίδευση εστιασμένη στην ενσυναίσθηση, την αλληλεγγύη και τον σεβασμό: Η διαπολιτισμική εκπαίδευση τονίζει την ανάγκη καλλιέργειας της ενσυναίσθησης, του πολιτισμικού σεβασμού και της αλληλεγγύης μεταξύ των μαθητών. Διδάσκει τα άτομα να βλέπουν τα προβλήματα από την οπτική γωνία των άλλων, να καταρρίπτουν τα στερεότυπα και να εξαλείφουν την εθνοκεντρική σκέψη. Η προσέγγιση αυτή προωθεί τον αμοιβαίο πολιτισμικό εμπλουτισμό και τη συνεργασία.

1.3 Διαπολιτισμική ικανότητα

Ένα μείζον θέμα που αναδύεται συνεχώς όσο κανείς μελετά τη σημασία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι αυτό της διαπολιτισμικής ικανότητας. Σύμφωνα με την Deardorff (2011), η διαπολιτισμική ικανότητα ορίζεται ως η ικανότητα αποτελεσματικής και κατάλληλης επικοινωνίας και συμπεριφοράς σε διαπολιτισμικά πλαίσια. Πρόκειται για μια έννοια που περιλαμβάνει ένα σύνολο δεξιοτήτων, γνώσεων και στάσεων που επιτρέπουν στα άτομα να αλληλεπιδρούν με επιτυχία με άτομα από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα. Η έννοια της διαπολιτισμικής ικανότητας πιο συγκεκριμένα εδράζεται σε έναν συνδυασμό εσωτερικών και εξωτερικών αποτελεσμάτων, τα οποία περιλαμβάνουν την ανάπτυξη συγκεκριμένων στάσεων, όπως ο σεβασμός και η πνευματική διεύρυνση και οπτική των άλλων πολιτισμών, καθώς και την απόκτηση γνώσεων σχετικά με την πολιτισμική αυτογνωσία και τους κοινωνιογλωσσικούς παράγοντες. Έτσι, λοιπόν, μια θεμελιώδης πτυχή της διαπολιτισμικής ικανότητας είναι η ικανότητα κατανόησης και εκτίμησης διαφορετικών κοσμοθεωριών. Αυτό περιλαμβάνει την αναγνώριση των προσωπικών πολιτισμικών επιρροών και προκαταλήψεων, ενώ παράλληλα υπάρχει η ανοιχτή διάθεση για κατανόηση των προοπτικών και των εμπειριών των άλλων. Οι μελετητές έχουν τονίσει ότι η διαπολιτισμική επάρκεια δεν αφορά απλώς τη γνώση διαφορετικών πολιτισμών, αλλά και την ικανότητα εφαρμογής αυτής της γνώσης σε αλληλεπιδράσεις στην πραγματική ζωή (Hagar, 2018). Αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο τη λεκτική

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

επικοινωνία, αλλά και μη λεκτικές ενδείξεις και συμπεριφορές που μπορεί να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των πολιτισμών.

Επιπλέον, η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας περιγράφεται ως μια συνεχής διαδικασία. Άρα η απόκτηση της δεξιότητας αυτής απαιτεί συνεχή αναστοχασμό και αξιολόγηση των διαπολιτισμικών αλληλεπιδράσεων με την πάροδο του χρόνου. Οι δεξιότητες κριτικής σκέψης διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία, καθώς επιτρέπουν στα άτομα να αξιολογούν την κατανόησή τους και να προσαρμόζουν τις προσεγγίσεις τους στην επικοινωνία σε διαφορετικά περιβάλλοντα (Fantini, 2009). Στην πράξη, η διαπολιτισμική επάρκεια μπορεί να καλλιεργηθεί μέσω διαφόρων εκπαιδευτικών μεθόδων, συμπεριλαμβανομένης της μάθησης υπηρεσιών και των προγραμμάτων σπουδών στο εξωτερικό, όπου τα άτομα αποκτούν από πρώτο χέρι εμπειρία αλληλεπίδρασης με διαφορετικούς πολιτισμούς. Αυτή η βιωματική μάθηση προάγει την προσωπική ανάπτυξη και μεταμόρφωση, επιτρέποντας στα άτομα να γίνουν πιο αποτελεσματικοί παγκόσμιοι πολίτες, ικανοί να ευημερούν σε έναν όλο και πιο διασυνδεδεμένο κόσμο (Deardorff, 2011).

Σύμφωνα με τους Leung et al. (2014), μπορούν να προσδιοριστούν τρεις βασικές διαστάσεις των δεξιοτήτων-ικανοτήτων που σχετίζονται με τη διαπολιτισμική ικανότητα:

1. **Διαπολιτισμικά χαρακτηριστικά:** Αυτά αναφέρονται σε μόνιμα προσωπικά χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν την τυπική συμπεριφορά ενός ατόμου σε διαπολιτισμικές καταστάσεις. Παραδείγματα περιλαμβάνουν την ανοιχτή σκέψη, την ανοχή στην ασάφεια και τη συναισθηματική ανθεκτικότητα. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι κρίσιμα για τον καθορισμό του τρόπου με τον οποίο τα άτομα προσαρμόζονται και ανταποκρίνονται σε διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια.

2. **Διαπολιτισμικές στάσεις και κοσμοθεωρίες:** Αυτή η διάσταση επικεντρώνεται στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αντιλαμβάνονται και αλληλεπιδρούν με άλλους πολιτισμούς. Οι θετικές στάσεις απέναντι στη διαπολιτισμική επαφή και η εκλεπτυσμένη κατανόηση των πολιτισμικών διαφορών είναι ενδεικτικές της υψηλής διαπολιτισμικής ικανότητας. Οι εθνοκεντρικές έναντι των εθνορεαλιστικών προοπτικών μπορούν να

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

επηρεάσουν σημαντικά την αποτελεσματικότητα του ατόμου στις ουσιαστικές διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις.

3. **Διαπολιτισμικές δεξιότητες:** Αυτές δίνουν έμφαση στις δεξιότητες και τις γνώσεις που επιτρέπουν την αποτελεσματική λειτουργία σε πολιτισμικά διαφορετικά περιβάλλοντα. Αυτό περιλαμβάνει την πολιτισμική γνώση, την κοινωνική ευελιξία και την ικανότητα προσαρμογής των στυλ επικοινωνίας. Οι ικανότητες αυτές είναι απαραίτητες για την λειτουργικότητα του ατόμου στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο τοπίο και τη διαχείριση της πολυπλοκότητας των διαπολιτισμικών αλληλεπιδράσεων.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Κεφάλαιο 2: Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΩΣ ΜΕΣΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

2.1 Ο κινηματογράφος ως καλλιτεχνικό μέσο

Ο κινηματογράφος είναι ένα από τα πιο δημοφιλή και πολυδιάστατα καλλιτεχνικά μέσα που έχουν εμφανιστεί στη σύγχρονη εποχή. Από την πρώτη του εμφάνιση στα τέλη του 19ου αιώνα έως σήμερα, έχει εξελιχθεί σε μια ισχυρή μορφή τέχνης που συνδυάζει στοιχεία από τη λογοτεχνία, το θέατρο, τη μουσική, τη ζωγραφική, τη φωτογραφία και άλλες τέχνες. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει στον χώρο του κινηματογράφου η αφήγηση. Οι ταινίες, όπως τα βιβλία και τα θεατρικά έργα, αφηγούνται ιστορίες που μπορούν να είναι είτε φανταστικές είτε βασισμένες σε πραγματικά γεγονότα. Το μοναδικό στοιχείο που διαφοροποιεί τον κινηματογράφο θεωρείται ότι είναι η δύναμη της οπτικοποίησης. Μέσα από τη χρήση εικόνας, φωτισμού, κίνησης της κάμερας και σκηνοθεσίας, ο κινηματογράφος μπορεί να δημιουργήσει έναν ολόκληρο κόσμο στον οποίο ο θεατής έχει τη δυνατότητα να περιηγηθεί (Ρίντερ, 2000).

Οι σκηνοθέτες, ως καλλιτέχνες, χρησιμοποιούν τα εκφραστικά εργαλεία του κινηματογράφου, για να προσδώσουν νόημα και συναίσθημα στην αφήγηση. Επίσης, ο κινηματογράφος αποτελεί μία κατεξοχήν οπτική τέχνη, καθώς η εικόνα έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει πληροφορίες και συναισθήματα χωρίς τη χρήση λόγου. Στο πλαίσιο αυτό η φωτογραφία, ο φωτισμός, τα σκηνικά και τα κοστούμια συνεργάζονται για να δημιουργήσουν μια συγκεκριμένη αισθητική, που ενισχύει τη θεματολογία της ταινίας. Παράλληλα, ο ήχος και η μουσική παίζουν εξίσου σημαντικό ρόλο. Από τα πρώτα χρόνια του βωβού κινηματογράφου, όπου η μουσική συνοδεία ζωντάνευε τις σκηνές, μέχρι σήμερα, η χρήση του ήχου έχει εξελιχθεί σε μια αυτόνομη τέχνη (Γέμτου, 2009).

Ο κινηματογράφος δεν περιορίζεται μόνο στην αισθητική και την ψυχαγωγία. Αποτελεί ένα πανίσχυρο εργαλείο κοινωνικού σχολιασμού. Από τις ταινίες του ιταλικού νεορεαλισμού μέχρι τις σύγχρονες ταινίες που θίγουν θέματα όπως η κλιματική αλλαγή, η ανισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο κινηματογράφος λειτουργεί ως καθρέφτης της κοινωνίας. Οι ταινίες μπορούν να προκαλέσουν συναισθήματα και σκέψεις που οδηγούν σε αλλαγές. Πρέπει να επισημανθεί ότι κάθε χώρα έχει το δικό της κινηματογραφικό στυλ, που αντικατοπτρίζει τις πολιτιστικές της

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

αξίες. Επιπλέον, υποστηρίζεται ότι ο κινηματογράφος, περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη μορφή τέχνης, ενσωματώνει διάφορα καλλιτεχνικά στοιχεία (Agel, 2000).

Η λογοτεχνία παρέχει σενάρια και διαλόγους, ενώ το θέατρο δανείζει τις ερμηνείες και τη σκηνογραφία του. Η ζωγραφική και η φωτογραφία εμπνέουν, κυρίως, τον φωτισμό, ενώ η μουσική ενισχύει τη συναισθηματική δύναμη της εικόνας. Αυτή η πολυδιάστατη φύση του κινηματογράφου τον καθιστά μοναδικό. Ενώ άλλες μορφές τέχνης απευθύνονται κυρίως σε μία ή δύο αισθήσεις, ο κινηματογράφος ενεργοποιεί σχεδόν όλες: την όραση, την ακοή, και έμμεσα την αφή και την όσφρηση, μέσα από τη συναισθηματική ταύτιση. Πολλοί μελετητές, υποστηρίζουν ότι η τεχνολογία έχει διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη μεταμόρφωση του κινηματογράφου. Σήμερα, η χρήση υπολογιστικών γραφικών (CGI), τρισδιάστατων ταινιών και τεχνητής νοημοσύνης επιτρέπουν στους δημιουργούς να υλοποιήσουν φανταστικούς κόσμους και να ξεπεράσουν τους περιορισμούς της πραγματικότητας. Παράλληλα, ο κινηματογράφος αποτελεί ένα μέσο, μέσω του οποίου οι δημιουργοί εκφράζουν τις προσωπικές τους ιδέες, τα βιώματα και την κοσμοθεωρία τους (Σίγουρος & Κέκκερης, 2012).

Κατά συνέπεια, ο κινηματογράφος δεν είναι απλώς μια μορφή διασκέδασης, αλλά αντίθετα είναι μια τέχνη που εμπνέει, συγκινεί και προκαλεί τον προβληματισμό. Πρόκειται ουσιαστικά για ένα πολυαισθητηριακό μέσο, το οποίο δίνει έμφαση στη σύμπραξη πολλών τεχνών. Η δυνατότητά του να συνδυάζει εικόνα, ήχο και αφήγηση τον καθιστά μοναδικό στον κόσμο των τεχνών. Παράλληλα, η δύναμή του να αντικατοπτρίζει την κοινωνία, να αναδεικνύει πολιτιστικές αξίες και να προκαλεί συναισθήματα, τον καθιστά απαραίτητο εργαλείο πολιτιστικής έκφρασης. Τέλος, είναι σαφές ότι σε έναν κόσμο που διαρκώς αλλάζει, ο κινηματογράφος παραμένει ένας καθρέφτης της ανθρωπότητας, αλλά και μια γέφυρα που ενώνει τους ανθρώπους και τους λαούς μέσα από την τέχνη (Γέμτου, 2009).

2.2 Ο κινηματογράφος ως κοινωνικό και πολιτισμικό μέσο

Ο κινηματογράφος από την εμφάνισή του στα τέλη του 19ου αιώνα, έχει καθιερωθεί ως ένα σημαντικό κοινωνικό και πολιτισμικό εργαλείο, που διαμορφώνει και αντικατοπτρίζει τον κόσμο μας. Μέσα από τις ιστορίες, τους χαρακτήρες, τις ιδέες και τα μηνύματά του, ο κινηματογράφος επηρεάζει την κοινωνική συνείδηση, προάγει

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

πολιτισμικές αξίες και συχνά λειτουργεί ως μέσο διαλόγου για σημαντικά ζητήματα της εποχής. Οι ταινίες αντικατοπτρίζουν τη ζωή και τα ζητήματα της εποχής τους (Καλογήρου, 2001).

Μέσα από τις αφηγήσεις τους, οι σκηνοθέτες και οι σεναριογράφοι καταγράφουν την κοινωνική πραγματικότητα, αναδεικνύοντας τις προκλήσεις, τις αντιθέσεις και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι. Οι ταινίες μπορούν να αποτελέσουν εργαλείο για την προώθηση κοινωνικών αλλαγών. Η κινηματογραφική τέχνη έχει τη δύναμη να φωτίζει αδικίες, να προκαλεί προβληματισμό και να ευαισθητοποιεί το κοινό γύρω από κοινωνικά ζητήματα. Πιο συγκεκριμένα, η κινηματογραφική βιομηχανία έχει παίξει καθοριστικό ρόλο στην προώθηση θεμάτων όπως η ισότητα των φύλων, η προστασία του περιβάλλοντος και τα δικαιώματα της LGBTQ+ κοινότητας (Μάνου, 2013).

Επιπρόσθετα, ο κινηματογράφος είναι μια πανίσχυρη πλατφόρμα για την προώθηση της πολιτιστικής ταυτότητας. Μέσα από τις ταινίες, οι δημιουργοί αναδεικνύουν την ιστορία, τις παραδόσεις, τη γλώσσα και τις αξίες των λαών τους. Επίσης, η τέχνη του κινηματογράφου γεφυρώνει πολιτισμούς και προσφέρει μια πλατφόρμα για την ανταλλαγή ιδεών σε διεθνές επίπεδο. Οι διεθνείς κινηματογραφικές παραγωγές και φεστιβάλ, όπως οι Κάννες, το Βερολίνο και η Βενετία, ενώνουν καλλιτέχνες από διαφορετικές χώρες, δημιουργώντας έναν παγκόσμιο διάλογο (Ανδριοπούλου, 2010). Παράλληλα, μέσα από την παγκόσμια διανομή των ταινιών, ο κινηματογράφος δίνει τη δυνατότητα στους ανθρώπους να γνωρίσουν άλλες κουλτούρες και να κατανοήσουν καλύτερα τις διαφορές και τις ομοιότητες μεταξύ των λαών. Μέσα από τις ταινίες, ο κινηματογράφος αναδεικνύει την πολιτισμική ποικιλομορφία και ενισχύει την κατανόηση της πολιτιστικής πολυπλοκότητας. Η αναπαράσταση διαφορετικών εθνοτήτων, θρησκειών και κουλτούρων δίνει φωνή σε κοινότητες που συχνά υποεκπροσωπούνται (Σιγούρος & Κέκκερης, 2012).

Αρκετοί μελετητές υποστηρίζουν ότι ο κινηματογράφος είναι συχνά ένα μέσο πολιτικής έκφρασης και διαμαρτυρίας, καθώς διάφορες ταινίες με πολιτικό περιεχόμενο θίγουν ζητήματα όπως η διαφθορά, οι πόλεμοι, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η πολιτική καταπίεση. Η πολιτική δύναμη του κινηματογράφου είναι εμφανής και στη χρήση του ως προπαγανδιστικό εργαλείο. Στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, τόσο οι Σύμμαχοι όσο και οι δυνάμεις του Άξονα χρησιμοποίησαν τον

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

κινηματογράφο για να επηρεάσουν τη λαϊκή γνώμη. Με τον ίδιο τρόπο στη σύγχρονη εποχή ταινίες και ντοκιμαντέρ συνεχίζουν να παίζουν ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής συνείδησης. Ο κινηματογράφος, ως κοινωνικό και πολιτισμικό μέσο, αποτελεί έναν πολυσχιδή φορέα, που επηρεάζει βαθιά τις ανθρώπινες ζωές (Ανδριοπούλου, 2010).

Μέσα από τις ταινίες, ο άνθρωπος μπορεί να ανακαλύψει την κοινωνική πραγματικότητα, να διερευνήσει τις πολιτιστικές του ρίζες και να συμμετέχει σε έναν παγκόσμιο διάλογο, που ενισχύει την κατανόηση και την ενότητα. Για τον λόγο αυτό η δύναμή του να αφηγείται ιστορίες, να προκαλεί συναισθήματα και να προωθεί αλλαγές τον καθιστά μια από τις σημαντικότερες μορφές έκφρασης και δημιουργίας στην ανθρώπινη ιστορία (Σπύρου, 2001).

2.3 Ο κινηματογράφος ως εκπαιδευτικό εργαλείο

Ο κινηματογράφος, με τη μοναδική του ικανότητα να συνδυάζει εικόνα, ήχο και αφήγηση, έχει αποδείξει ότι είναι ένα εξαιρετικά αποτελεσματικό μέσο εκπαίδευσης. Από την εισαγωγή του στα σχολεία μέχρι τη χρήση του σε πανεπιστημιακά προγράμματα, ο κινηματογράφος προσφέρει πολλαπλές δυνατότητες για την ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, προάγοντας τη γνώση, την κριτική σκέψη και την πολιτισμική κατανόηση. Μέσα από τον κινηματογράφο, πολύπλοκες έννοιες και ιστορικά γεγονότα μπορούν να γίνουν πιο προσιτά και κατανοητά για μαθητές κάθε ηλικίας. Παράλληλα, εκπαιδευτικά ντοκιμαντέρ, όπως αυτά του National Geographic ή του BBC, καλύπτουν θέματα από τη γεωγραφία και τη φυσική μέχρι την κοινωνιολογία και τη βιολογία, κάνοντας τη μάθηση πιο ενδιαφέρουσα και διαδραστική. Η δύναμη της οπτικοακουστικής αφήγησης βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν σύνθετες ιδέες και να τις συνδέσουν με τον πραγματικό κόσμο (Αθανασάτου κ.α, 2011).

Επίσης, υποστηρίζεται ότι η ανάλυση και η ερμηνεία ταινιών μπορούν να ενισχύσουν την κριτική σκέψη των μαθητών. Ο κινηματογράφος παρέχει αφηγήσεις που συχνά θίγουν ηθικά και κοινωνικά διλήμματα, προσφέροντας έτσι ευκαιρίες για διάλογο και προβληματισμό. Με την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών, οι μαθητές μπορούν να εμβαθύνουν στα θέματα που παρουσιάζονται στις ταινίες, να εξετάσουν διαφορετικές προοπτικές και να αναπτύξουν επιχειρηματολογία. Επιπλέον, μέσα από

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

την παρακολούθηση ταινιών με ποικίλους πολιτισμικούς και κοινωνικούς χαρακτήρες, καλλιεργούν ενσυναίσθηση και ευαισθησία απέναντι στις ανθρώπινες εμπειρίες. Σε σχετικές έρευνες υποστηρίζεται ότι ο κινηματογράφος είναι ένα πολύτιμο εργαλείο για την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Μέσα από την παρακολούθηση ταινιών στη γλώσσα-στόχο, οι μαθητές εξοικειώνονται με τη φυσική προφορά, την καθημερινή ομιλία και τις ιδιωματικές εκφράσεις (Σπύρου, 2001).

Επιπλέον, οι υπότιτλοι βοηθούν στην κατανόηση του περιεχομένου, ενώ παράλληλα ενισχύουν τις δεξιότητες ανάγνωσης και ακρόασης. Η χρήση ταινιών στη διδασκαλία γλωσσών ενθαρρύνει τους μαθητές να αναπτύξουν το λεξιλόγιό τους και να καλλιεργήσουν την επικοινωνιακή τους αυτοπεποίθηση. Ταυτόχρονα, επισημαίνεται ότι η παρακολούθηση ταινιών από διαφορετικές χώρες και πολιτισμούς βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν την ποικιλομορφία του κόσμου. Επίσης, ταινίες που θίγουν κοινωνικά ζητήματα, όπως οι ανισότητες, η μετανάστευση ή οι φυλετικές διακρίσεις, καλλιεργούν την ενσυναίσθηση και προάγουν την παγκόσμια συνείδηση. Μέσα από τον κινηματογράφο, οι μαθητές μαθαίνουν να σέβονται τη διαφορετικότητα και να αναγνωρίζουν τις ομοιότητες μεταξύ των ανθρώπων (Γεωργαντά, 2019).

Η εισαγωγή του κινηματογράφου στην εκπαιδευτική διαδικασία δεν περιορίζεται μόνο στην παρακολούθηση ταινιών, αλλά επεκτείνεται και στη δημιουργία τους. Μέσα από τη συγγραφή σεναρίων, τη σκηνοθεσία και το μοντάζ, οι μαθητές αναπτύσσουν δημιουργικότητα, ομαδικό πνεύμα και τεχνικές δεξιότητες. Η παραγωγή ταινιών από μαθητές, είτε πρόκειται για μικρού μήκους ταινίες είτε για ντοκιμαντέρ, ενισχύει την αυτοπεποίθησή τους και τους βοηθά να εκφράσουν τις ιδέες τους με καινοτόμους τρόπους. Επιπλέον, οι μαθητές εξοικειώνονται με την τεχνολογία και αποκτούν πρακτική εμπειρία στη χρήση εργαλείων ψηφιακής παραγωγής, κάτι που μπορεί να αποδειχθεί πολύτιμο για το μέλλον τους (Κιμουρτζής, 2013).

Πέρα από αυτά ο κινηματογράφος μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην εκπαίδευση μαθητών με ειδικές ανάγκες. Μέσα από την οπτικοακουστική του δύναμη, προσφέρει έναν εναλλακτικό τρόπο μάθησης που είναι πιο προσιτός και ευχάριστος. Ειδικές ταινίες και κινούμενα σχέδια που δημιουργούνται για μαθητές με ειδικές ανάγκες, όπως εκείνες που χρησιμοποιούν απλοποιημένη γλώσσα ή έντονα οπτικά στοιχεία, μπορούν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης. Εκτός, όμως, από τη μετάδοση γνώσεων, ο κινηματογράφος έχει

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

τη δύναμη να εμπνέει και να παρακινεί τους μαθητές. Επιπλέον, ταινίες που εξερευνούν επιστημονικά θέματα μπορούν να ενθαρρύνουν το ενδιαφέρον για τη φυσική, τα μαθηματικά και την τεχνολογία, κατευθύνοντας τους μαθητές προς σχετικούς εκπαιδευτικούς και επαγγελματικούς τομείς (Γεωργαντά, 2019).

Κατά συνέπεια, ο κινηματογράφος είναι ένα εξαιρετικά ισχυρό εκπαιδευτικό εργαλείο που ξεπερνά τα όρια της παραδοσιακής διδασκαλίας (Σπύρου, 2001).

Μέσα από την παρακολούθηση και τη δημιουργία ταινιών, οι μαθητές μπορούν να αποκτήσουν γνώσεις, να αναπτύξουν δεξιότητες και να καλλιεργήσουν αξίες που θα τους συνοδεύουν για όλη τους τη ζωή. Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνεται το πόσο σημαντικό είναι να αξιοποιηθεί ο κινηματογράφος ως εργαλείο μάθησης στην εκπαιδευτική διαδικασία, επειδή τα παραδοσιακά εργαλεία μάθησης παρουσιάζονται πλέον ξεπερασμένα αλλά και επειδή οι ίδιες οι ταινίες μπορούν να προσεγγιστούν ως αντικείμενο έρευνας και κριτικής. Ταυτόχρονα, θεωρείται ότι η εικόνα και, κατά συνέπεια, και ο κινηματογράφος συμβάλλουν στην ενεργοποίηση διαφόρων σύνθετων διεργασιών του εγκεφάλου με τη λειτουργία και των δύο ημισφαιρίων του εγκεφάλου. Για τον λόγο αυτό ο κινηματογράφος, ως μέσο, που συνδυάζει τη γνώση με τη δημιουργικότητα και τη διασκέδαση, συνεχίζει να αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό εργαλείο στην εκπαιδευτική διαδικασία (Κιμουρτζής, 2013).

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Κεφάλαιο 3: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

3.1 Ο κινηματογράφος ως μέσο διαπολιτισμικού διαλόγου και ενσυναίσθησης

Ο κινηματογράφος αποτελεί μία από τις πιο ισχυρές μορφές τέχνης που γεφυρώνει πολιτισμικά χάσματα και προάγει τη διαπολιτισμική κατανόηση. Μέσα από τις ιστορίες που αφηγείται, το οπτικοακουστικό αυτό μέσο έχει τη δυνατότητα να φέρει τους ανθρώπους κοντά, να καλλιεργήσει την ενσυναίσθηση και να διευρύνει την κατανόηση διαφορετικών κουλτούρων. Σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται από πολυπολιτισμικότητα και παγκοσμιοποίηση, ο κινηματογράφος διαδραματίζει έναν καθοριστικό ρόλο στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου (Verkuyten et al, 2019). Ο κινηματογράφος τις περισσότερες φορές προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία στους ανθρώπους να γνωρίσουν διαφορετικούς πολιτισμούς και να γνωρίσουν τις παραδόσεις, τις αξίες και τα βιώματα άλλων λαών.. Η παρουσίαση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας μέσα από τον κινηματογράφο βοηθά στη μείωση της άγνοιας και των προκαταλήψεων, επιτρέποντας την αναγνώριση των κοινών ανθρώπινων εμπειριών πέρα από εθνικές και γεωγραφικές διαφορές (Ανδριοπούλου, 2010).

Αρκετοί μελετητές υποστηρίζουν ότι οι ταινίες, ως αφηγηματική τέχνη, έχουν τη μοναδική ικανότητα να δημιουργούν συναισθηματικούς δεσμούς μεταξύ των θεατών και των χαρακτήρων. Μέσα από την αφήγηση ιστοριών που θίγουν πανανθρώπινα ζητήματα, όπως η αγάπη, η απώλεια, η αδικία και η ελπίδα, ο κινηματογράφος ενισχύει την ενσυναίσθηση. Ο κινηματογράφος ουσιαστικά ένα μέσο διαλόγου, δημιουργώντας γέφυρες επικοινωνίας μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών (Αγοραστούδη-Βλάχου & Μπίμπου, 2021). Ταινίες που εστιάζουν σε πολιτισμικές συγκρούσεις ή συνεργασίες μπορούν να ανοίξουν τον δρόμο για τη συζήτηση θεμάτων όπως οι φυλετικές διακρίσεις, η μετανάστευση και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ενσωμάτωση του κινηματογράφου στη διαπολιτισμική εκπαίδευση βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν τον κόσμο μέσα από τα μάτια άλλων. Μέσω ταινιών που αναδεικνύουν διαφορετικές εμπειρίες, οι μαθητές μπορούν να αποκτήσουν ενσυναίσθηση και να αναπτύξουν σεβασμό για τη διαφορετικότητα. Ταυτόχρονα, οι μαθητές ενθαρρύνονται να αναπτύξουν την ικανότητά τους να κατανοούν και να σέβονται άλλες κουλτούρες (Βρύζας & Τσιτουρίδου, 2005).

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Μέσα από τη δύναμη της εικόνας και του λόγου, στη συνέχεια ντοκιμαντέρ καλούν τους θεατές να σκεφτούν κριτικά και να συμμετάσχουν σε συζητήσεις για την ισότητα, την αλληλεγγύη και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πέρα από την παρακολούθηση ταινιών, η δημιουργία ταινιών από μαθητές και κοινότητες είναι ένα ισχυρό εργαλείο για την κατανόηση και την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου. Μέσα από τη συνεργασία ατόμων διαφορετικών πολιτισμών σε κινηματογραφικά έργα, ενισχύεται η αλληλοκατανόηση και η ανταλλαγή εμπειριών. Η παραγωγή ταινιών επιτρέπει στους συμμετέχοντες να εκφράσουν τις δικές τους ιστορίες, προάγοντας τον σεβασμό και τη σύνδεση μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων. Οι θεατές αυτών των έργων αποκτούν μια βαθύτερη κατανόηση για τη ζωή και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν άλλοι άνθρωποι (Αθανασία, 2016).

Ο κινηματογράφος, ως πολυσύνθετο και παγκόσμιο μέσο, έχει τη δύναμη να ενώσει ανθρώπους από διαφορετικούς πολιτισμούς, προάγοντας την ενσυναίσθηση και τον διάλογο. Είτε μέσα από την παρακολούθηση είτε τη δημιουργία ταινιών, προσφέρει μοναδικές ευκαιρίες για την καλλιέργεια της διαπολιτισμικής συνείδησης. Σε μια εποχή που η κατανόηση και η συνεργασία μεταξύ των πολιτισμών είναι πιο αναγκαίες από ποτέ, ο κινηματογράφος αποτελεί ένα πολύτιμο εργαλείο για την ενίσχυση της αλληλοκατανόησης και της παγκόσμιας ειρήνης (Γεωργογιάννης, 2008).

3.2 Η χρήση του κινηματογράφου σε πολυπολιτισμικές τάξεις

Σε πολυπολιτισμικές τάξεις, όπου μαθητές από διαφορετικές εθνικές, θρησκευτικές ή κοινωνικές ομάδες συνυπάρχουν, ο κινηματογράφος λειτουργεί ως μέσο ανάδειξης και κατανόησης της πολιτισμικής ποικιλομορφίας. Η αξιοποίηση του κινηματογράφου στις τάξεις επιτρέπει στους μαθητές να μάθουν για παραδόσεις, αξίες και βιώματα που ίσως δεν είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν από την καθημερινότητά τους, με αποτέλεσμα να καλλιεργούνται η ανεκτικότητα και η ευαισθητοποίηση απέναντι στη διαφορετικότητα. Ο κινηματογράφος έχει τη δυνατότητα να εισάγει τους θεατές σε εμπειρίες που τους είναι άγνωστες, ενισχύοντας την ενσυναίσθηση. Ιστορίες που αναδεικνύουν κοινωνικές και πολιτισμικές προκλήσεις, όπως η μετανάστευση, ο ρατσισμός ή οι πολιτισμικές συγκρούσεις, συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση των συναισθημάτων και των εμπειριών των άλλων (Γκαϊνταρτζή & Τσοκαλίδου, 2007).

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Η χρήση του κινηματογράφου στις πολυπολιτισμικές τάξεις δεν περιορίζεται μόνο στην προβολή ταινιών. Μπορεί να συνδυαστεί με ποικίλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που ενισχύουν τη συμμετοχή και τη δημιουργικότητα των μαθητών. Στο πλαίσιο αυτό, μετά την προβολή μιας ταινίας, οι μαθητές μπορούν να συζητήσουν θέματα. όπως η πολιτισμική ταυτότητα, τα κοινωνικά στερεότυπα ή τα ανθρώπινα δικαιώματα, προάγοντας την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών. Επίσης, οι μαθητές μπορούν να ετοιμάσουν παρουσιάσεις ή καλλιτεχνικές δημιουργίες που σχετίζονται με την ταινία, εμπλουτίζοντας τη μάθηση με τις δικές τους πολιτισμικές οπτικές. Σε αρκετές περιπτώσεις, η παρακολούθηση κριτικών ταινιών ή η ανάλυση των πολιτισμικών μηνυμάτων μιας ταινίας μπορεί να ενισχύσει τις γλωσσικές δεξιότητες των μαθητών, ενώ παράλληλα προάγει τη διαπολιτισμική κατανόηση (Βρύζας & Τσιτουρίδου, 2005).

Οι ταινίες συχνά προβάλλουν πολιτισμικά στερεότυπα, αλλά μπορούν επίσης να λειτουργήσουν ως εργαλεία για την αποδόμησή τους. Στην εκπαιδευτική διαδικασία, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να καθοδηγήσουν τους μαθητές, ώστε να αναλύσουν και να αμφισβητήσουν τα στερεότυπα που προβάλλονται στις ταινίες. Μέσα από αυτές τις συζητήσεις, οι μαθητές μαθαίνουν να βλέπουν πέρα από τα επιφανειακά χαρακτηριστικά και να εκτιμούν την πολυπλοκότητα της ανθρώπινης φύσης. Είναι σαφές, λοιπόν, ότι σε πολυπολιτισμικές τάξεις, ο κινηματογράφος μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο για την οικοδόμηση κοινού αισθήματος και συνεργασίας μεταξύ μαθητών διαφορετικής καταγωγής. Μέσα από κοινές εμπειρίες παρακολούθησης ταινιών, οι μαθητές ενθαρρύνονται να δημιουργήσουν δεσμούς και να μοιραστούν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους (Φύκαρης, 2012).

Επιπλέον, η συνεργασία στη δημιουργία ταινιών, όπως μικρού μήκους βίντεο ή ντοκιμαντέρ, επιτρέπει στους μαθητές να εκφράσουν τη δική τους πολιτισμική ταυτότητα και να συνεργαστούν για την επίτευξη ενός κοινού στόχου. Σε γενικές γραμμές ο κινηματογράφος μπορεί να λειτουργήσει ως κοινή γλώσσα και επίσης ως ένα κώδικας επικοινωνίας που προωθεί την ανταλλαγή απόψεων και τη συνεργασία, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για την άμβλυνση των πολιτισμικών διαφορών των ανθρώπων. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν τις έννοιες της διαφορετικότητας και της μοναδικότητας, ενώ παράλληλα μπορούν να απολαμβάνουν την εκπαιδευτική διαδικασία (Βρύζας & Τσιτουρίδου, 2005).

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Παρόλο που ο κινηματογράφος έχει πολλά πλεονεκτήματα, η χρήση του στις πολυπολιτισμικές τάξεις συνοδεύεται και από σημαντικές προκλήσεις. Ειδικότερα, υποστηρίζεται ότι είναι σημαντικό να επιλέγονται ταινίες που αντικατοπτρίζουν ρεαλιστικά τους πολιτισμούς, χωρίς να αναπαράγουν στερεότυπα ή προκαταλήψεις. Επίσης, έμφαση δίνεται στα γλωσσικά εμπόδια, καθώς οι μαθητές που δεν έχουν επαρκή γνώση της γλώσσας στην οποία προβάλλεται η ταινία μπορεί να δυσκολευτούν να την παρακολουθήσουν. Παράλληλα, ορισμένες ταινίες μπορεί να περιλαμβάνουν θέματα που είναι ευαίσθητα ή αμφιλεγόμενα για κάποιες ομάδες μαθητών. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να προετοιμάζονται κατάλληλα, να επιλέγουν προσεκτικά το υλικό τους και να δημιουργούν ένα ασφαλές περιβάλλον για τη συζήτηση των θεμάτων που ανακύπτουν (Blasco et al, 2010).

Με βάση αυτά τα στοιχεία, κατανοείται ότι ο κινηματογράφος αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο για την ενίσχυση της εκπαίδευσης σε πολυπολιτισμικές τάξεις. Με την κατάλληλη επιλογή ταινιών και τη συνδυαστική χρήση τους με εκπαιδευτικές δραστηριότητες, ο κινηματογράφος μπορεί να συμβάλει στην καλλιέργεια της διαπολιτισμικής κατανόησης, της ενσυναίσθησης και του αλληλοσεβασμού. Είναι σαφές ότι, παρά τις προκλήσεις, η χρήση του κινηματογράφου προσφέρει έναν δημιουργικό και εμπλουτισμένο τρόπο για την προώθηση της μάθησης και της συνεργασίας μεταξύ μαθητών από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα. Τέλος, κατανοείται ότι η αξιοποίηση του κινηματογράφου στην εκπαιδευτική διαδικασία θεωρείται σημαντική για την εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς δίνει έμφαση στη διαπολιτισμική αγωγή, προωθώντας την εκπαίδευση για αλληλεγγύη, ενσυναίσθηση και σεβασμό στην πολιτισμική ετερότητα (Γεωργογιάννης, 2008).

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Κεφάλαιο 4: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

4.1 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Στην παρούσα εργασία, το ερευνητικό ενδιαφέρον, όπως ήδη έχει γίνει λόγος, επικεντρώνεται στην τέχνη του κινηματογράφου και στον τρόπο με τον οποίο αυτή μπορεί να συμβάλει στην διαπολιτισμική εκπαίδευση. Βασικός σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων και των εμπειριών εκπαιδευτικών και φοιτητών/τριών παιδαγωγικών σχολών σχετικά με τη χρήση της κινηματογραφικής προβολής, ως εργαλείου διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Μέσω αυτής της διερεύνησης επιδιώκεται να κατανοηθεί η δυνητική συμβολή του κινηματογράφου στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, στην άρση των στερεοτύπων και στην προώθηση της κατανόησης της διαφορετικότητας στο σχολικό περιβάλλον (Ίσαρη, & Πουρκός, 2015; Παρασκευοπούλου-Κόλλια, 2019).

Για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού, τέθηκαν τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

1. Ποιες οι αντιλήψεις των φοιτητών για τη συμβολή του κινηματογράφου στη διαπολιτισμική εκπαίδευση;
2. Πόσο επηρέασε τις αντιλήψεις σας το μάθημα του κινηματογράφου;

4.2 Δείγμα και δειγματοληψία

Για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας, επιλέχθηκε ένα δείγμα μελλοντικών εκπαιδευτικών από 8 άτομα, εκ των οποίων ήταν άνδρες και γυναίκες, ηλικίας γύρω στα 22 ετών. Η επιλογή του δείγματος έγινε με τη μέθοδο της βολικής δειγματοληψίας (convenience sampling), καθώς συμμετείχαν άτομα, που ήταν εύκολα προσβάσιμα και πρόθυμα να συμμετάσχουν στη συνέντευξη. Τα άτομα αυτά ήταν φοιτητές/τριες του παιδαγωγικού τμήματος προσχολικής εκπαίδευσης, γεγονός, που εξασφαλίζει την ύπαρξη σχετικού υποβάθρου και ενδιαφέροντος για εκπαιδευτικά ζητήματα και τη χρήση νέων μεθόδων διδασκαλίας (Ίσαρη, & Πουρκός, 2015; Παρασκευοπούλου-Κόλλια, 2019).

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

4.3 Ερευνητικό εργαλείο

Για τη διεκπεραίωση της ερευνητικής μελέτης, το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν η ημιδομημένη συνέντευξη. Όλες οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν στην πόλη του Βόλου, δια ζώσης. Η επιλογή αυτής της μεθόδου κρίθηκε κατάλληλη, καθώς επιτρέπει την ευελιξία στην προσέγγιση των ερωτήσεων, δίνοντας τη δυνατότητα στον/στην ερευνητή/τρια να προσαρμόσει τις ερωτήσεις και να θέσει συμπληρωματικά ερωτήματα ανάλογα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων. Παράλληλα, εξασφαλίζει την κάλυψη των βασικών ερευνητικών ερωτημάτων, που είχαν τεθεί. Η διαδικασία της συνέντευξης περιλάμβανε την απευθείας υποβολή ερωτήσεων από τον/την ερευνητή/τρια στους/στις συμμετέχοντες/χουσες και την άμεση καταγραφή των απαντήσεών τους (Ίσαρη, & Πουρκός, 2015).

4.4 Διαδικασία έρευνας

Η διαδικασία της έρευνας ξεκίνησε με τον σχεδιασμό των ερευνητικών ερωτημάτων και την ανάπτυξη του οδηγού συνέντευξης. Ακολούθησε η επιλογή του δείγματος, επικοινωνώντας με τους/τις δυνητικούς/ές συμμετέχοντες/χουσες και εξηγώντας τους/τις τον σκοπό της έρευνας και τη φύση της συμμετοχής τους. Πριν από κάθε συνέντευξη, δόθηκε σαφής ενημέρωση στους/στις συμμετέχοντες/χουσες για την ανωνυμία και την εμπιστευτικότητα των απαντήσεών τους, ενώ ζητήθηκε η συγκατάθεσή τους για την καταγραφή των απαντήσεων. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν σε ένα ήσυχο περιβάλλον στο Βόλο, ώστε να διασφαλιστεί η συγκέντρωση και η ειλικρίνεια των απαντήσεων. Μετά την ολοκλήρωση των συνεντεύξεων, οι καταγεγραμμένες απαντήσεις κωδικοποιήθηκαν και αναλύθηκαν θεματικά, προκειμένου να εξαχθούν τα συμπεράσματα της έρευνας.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Κεφάλαιο 5: ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η θεματική ανάλυση αναδεικνύει τον κινηματογράφο, ως ένα πολύτιμο και δυναμικό εργαλείο στην εκπαίδευση, ικανό να εμπλουτίσει τη διδασκαλία σε πολλαπλά γνωστικά αντικείμενα (Αθανασάτου κ.ά., 2011; Κιμουρτζής, 2013; Σπύρου, 2001). Η οπτικοακουστική του φύση καθιστά τη μάθηση πιο ελκυστική και βιωματική, ενώ παράλληλα ενισχύει την κριτική σκέψη (Ανδριοπούλου, 2010; Blasco et al., 2010) και καλλιεργεί την ενσυναίσθηση των μαθητών (Αγοραστούδη-Βλάχου & Μπίμπου, 2021; Verkuyten et al., 2019).

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η δυνατότητα του κινηματογράφου να λειτουργεί σαν μέσο άρσης κοινωνικών στερεοτύπων και προώθησης της συνειδητοποίησης της διαφορετικότητας και της συμπερίληψης (Γκαϊνταρτζή & Τσοκαλίδου, 2007; Vryzas & Tsitouridou, 2005), παρουσιάζοντας ποικίλες οπτικές γωνίες (Σιγούρος & Κέκκερης, 2012) και ενθαρρύνοντας τον διάλογο (Blasco et al., 2010; Φύκαρης, 2012).

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοριστικός σε αυτή τη διαδικασία, καθώς απαιτεί προσεκτική επιλογή υλικού, καθοδήγηση της συζήτησης και δημιουργία δραστηριοτήτων που ενισχύουν την ενεργή εμπλοκή (Ανδριοπούλου, 2010; Αθανασάτου κ.ά., 2011· Σπύρου, 2001). Τέλος, η προσωπική επίδραση του κινηματογράφου στην εκπαιδευτική εμπειρία των συμμετεχόντων υπογραμμίζει την αποτελεσματικότητά του ως μέσου για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης (Αθανασία, 2016; Ζάχου, 2013) και την κατανόηση του κόσμου. Η ιδέα ενός σχολικού κινηματογραφικού εργαστηρίου αναδεικνύει μια πολλά υποσχόμενη προοπτική για την περαιτέρω ενσωμάτωση του κινηματογράφου στην εκπαιδευτική διαδικασία, μετατρέποντας τους μαθητές σε ενεργούς δημιουργούς και αναλυτές.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Κεφάλαιο 6: ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Από την ανάλυση των αποσπασμάτων των συνεντεύξεων αναδύονται επτά βασικές θεματικές κατηγορίες, που φωτίζουν τον ρόλο και την επίδραση του κινηματογράφου στην εκπαίδευση, καθώς και τις προοπτικές για τη δημιουργία κινηματογραφικών εργαστηρίων στα σχολεία.

1η Θεματική Κατηγορία: Ο Ρόλος του Κινηματογράφου στην Εκπαίδευση

Στην πρώτη θεματική κατηγορία τα αυτούσια αποσπάσματα των συμμετεχόντων καταδεικνύουν την αναγνώριση του κινηματογράφου, ως ενός **πολυτροπικού εργαλείου μάθησης**. Χαρακτηριστικά οι ερωτηθέντες αναφέρουν πως: «*ο κινηματογράφος μπορεί να αξιοποιηθεί ως πολυτροπικό εργαλείο μάθησης. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην Ιστορία για να αναπαραστήσει ιστορικά γεγονότα, στη Γλώσσα για καλλιέργεια κριτικού λόγου, στα Θρησκευτικά για κατανόηση πολιτισμών και πεποιθήσεων, και στη διδασκαλία αξιών και στάσεων μέσα από ηθικά διλήμματα και κοινωνικά ζητήματα*».

Επιπλέον, επισημαίνεται η δυνατότητα του κινηματογράφου να «*ο κινηματογράφος μπορεί να ενσωματωθεί στην εκπαίδευση και να αξιοποιηθεί ως εργαλείο μάθησης σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα. Αρχικά, τα παιδιά έρχονται αντιμέτωπα με διάφορα προβλήματα και αναπτύσσουν την κριτική τους σκέψη με αποτέλεσμα να αντιλαμβάνονται καλύτερα κοινωνικά και ηθικά ζητήματα. Επιπλέον μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά να αναπτύξουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες, ακούγοντας τους ηθοποιούς να μιλάνε τόσο στην μητρική τους όσο και σε κάποια άλλη γλώσσα.*», βοηθώντας την ανάπτυξη της παιδικής, κριτικής σκέψης και τις γλωσσικές τους δεξιότητες, καθώς και να κατανοήσουν καλύτερα κοινωνικά και ηθικά ζητήματα. Τέλος, τονίζεται ότι «*οι ταινίες κάνουν τη μάθηση πιο ζωντανή και ενδιαφέρουσα*», καθιστώντας ευκολότερη την κατανόηση θεμάτων σε σύγκριση με την απλή ανάγνωση ή συζήτηση.

Τα παραπάνω αποσπάσματα αναδεικνύουν την αντίληψη των συμμετεχόντων για την ευρεία εφαρμογή του κινηματογράφου σε ποικίλα διδακτικά αντικείμενα και την ικανότητά του να μετατρέπει την εκπαιδευτική διαδικασία σε μια πιο ελκυστική

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

και κατανοητή εμπειρία, με έμφαση στην οπτικοποίηση της γνώσης και στην ενεργοποίηση της κριτικής σκέψης. Τα ευρήματα αυτά υποστηρίζονται από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, καθώς ο Αθανασάτου κ.α. (2011) υπογραμμίζουν ότι ο κινηματογράφος καθιστά σύνθετες έννοιες και ιστορικά γεγονότα πιο προσιτά, ο Σπύρου (2001) χαρακτηρίζει τον κινηματογράφο ως ένα εξαιρετικά αποτελεσματικό εκπαιδευτικό μέσο, ο Κιμουρτζής (2013) τονίζει τον συνδυασμό γνώσης, δημιουργικότητας και διασκέδασης που προσφέρει στην εκπαίδευση, και αναδεικνύει την ικανότητα των εκπαιδευτικών ντοκιμαντέρ να ζωντανεύουν τη μάθηση.

2η Θεματική Κατηγορία: Επιρροή του Κινηματογράφου στις Αντιλήψεις και Συμπεριφορές των Μαθητών

Η δεύτερη θεματική κατηγορία εστιάζει στην αναγνώριση της ισχυρής επίδρασης, που ασκεί ο κινηματογράφος στον τρόπο ποιοτικής σκέψης και δράσης των μαθητών. Αναλυτικότερα, τα αποσπάσματα αυτά υπογραμμίζουν την επίδραση του κινηματογράφου, αφού η πλειονότητα των συμμετεχόντων επισημαίνουν πως «*τα παιδιά όσο είναι σε μικρή ηλικία είναι αρκετά παρατηρητικά και μιμούνται τις συμπεριφορές των ανθρώπων στο περιβάλλον τους. Έτσι λοιπόν με τον ίδιο τρόπο μπορούν να επηρεαστούν και από τα πρότυπα που προβάλλονται σε μια ταινία, τις αξίες και τις συμπεριφορές των ηθοποιών σε αυτήν*». Ακόμη, ως πρότυπο συμπεριφοράς, μέσο αμφισβήτησης και διεύρυνσης των αντιλήψεων, και πηγή ενσυναίσθησης «*οι ταινίες είναι ένα μέσο το οποίο επηρεάζει τους μαθητές πάνω σε διάφορα ζητήματα τα οποία σχετίζονται με τις αξίες και τα ιδανικά ή και τις συμπεριφορές των παιδιών*», είτε ενισχύοντας υπάρχουσες αντιλήψεις είτε προκαλώντας αντιδράσεις σε αντίθετες απόψεις.

Σημαντική θεωρείται και η ικανότητα των ταινιών να βοηθούν τα παιδιά να «*δούνε τον κόσμο με διαφορετική ματιά» μέσω της ταύτισης με χαρακτήρες διαφορετικών πολιτισμών και θρησκειών που αντιμετωπίζουν κοινωνικά προβλήματα, καθώς και να «δείχνουν άλλες οπτικές γωνίες, άλλες κουλτούρες, άλλους τρόπους ζωής*», συμβάλλοντας στην ευρύτερη κατανόηση του κόσμου. Χαρακτηριστικά, ένας συμμετέχων αναφέρει πώς οι συζητήσεις μετά τις ταινίες άλλαξαν τις δεδομένες του αντιλήψεις, οδηγώντας σε βαθύτερη και πιο κριτική σκέψη.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση ενισχύει αυτά τα ευρήματα, καθώς αναφέρεται στον ρόλο του κινηματογράφου στην προώθηση θεμάτων, όπως η ισότητα των φύλων και τα ανθρώπινα δικαιώματα, η οποία μπορεί να επηρεάσει τις αντιλήψεις των μαθητών. Οι Σιγούρος και Κέκκερης (2012) υπογραμμίζουν την ικανότητα των δημιουργών να εκφράζουν τις προσωπικές τους ιδέες και την κοσμοθεωρία τους μέσω του κινηματογράφου, επηρεάζοντας τους θεατές και τέλος η Ανδριοπούλου (2010) αναφέρει πως ο κινηματογράφος γεφυρώνει πολιτισμούς και προσφέρει πλατφόρμα για την ανταλλαγή ιδεών, επηρεάζοντας την κατανόηση των μαθητών για τον κόσμο.

3η Θεματική Κατηγορία: Ο Ρόλος του Εκπαιδευτικού στη Χρήση του Κινηματογράφου

Η τρίτη θεματική κατηγορία αναδεικνύει τον καθοριστικό ρόλο του εκπαιδευτικού στην αποτελεσματική ενσωμάτωση του κινηματογράφου στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι συμμετέχοντες τονίζουν την ανάγκη εκπαιδευτικής ηγεσίας από τον εκπαιδευτικό « να *καθοδηγεί τη συζήτηση, να θέτει ερωτήματα, να αποσαφηνίζει μηνύματα και να ενισχύει τον αναστοχασμό των μαθητών πάνω στα θέματα που προκύπτουν*». Επιπλέον, προτείνεται η επιλογή και προβολή ταινιών «*από διάφορες χώρες*» σε συνδυασμό με «*project και συζητήσεις*», ενθαρρύνοντας τους μαθητές να παρουσιάσουν τις δικές τους πολιτισμικές αφηγήσεις «*Θα χρησιμοποιούσα λοιπόν ως εκπαιδευτικός, τον κινηματογράφο σαν εργαλείο για να φέρω τους μαθητές σε επαφή με άλλες κουλτούρες και οπτικές γωνίες μέσω ταινιών που προβάλλουν κοινωνικά ζητήματα και πολιτισμικές διαφορές. Μετά την προβολή, θα ενθάρρυνα συζητήσεις για τις ομοιότητες και τις διαφορές με τις δικές τους εμπειρίες, ενισχύοντας την κριτική σκέψη και την κατανόηση της διαφορετικότητας. Επίσης, θα τους πρότεινα να δημιουργήσουν έργα που να εκφράζουν τις σκέψεις τους για τη διαφορετικότητα, ενισχύοντας τη δημιουργικότητά τους*.»

Ως μελλοντικοί εκπαιδευτικοί, εκφράζουν την πρόθεση να προβάλλουν ταινίες με διαφορετικές γλώσσες και από διαφορετικές χώρες, ώστε να τους ζητούν παράλληλα να καταγράψουν τις σκέψεις τους μέσω καλλιτεχνικών δημιουργιών «*Ως μελλοντικός εκπαιδευτικός , θα έβαζα ταινίες με διαφορετικές γλώσσες από διαφορετικές χώρες για να δείξω στους μαθητές άλλες κουλτούρες και ταινίες που προάγουν τα σωστότερα μηνύματα. Επίσης, θα τους ζητούσα να καταγράψουν τις σκέψεις τους μετά από κάθε ταινία μέσω της τέχνης, μέσα από κάποια ζωγραφιά*.» Συνεπώς, επισημαίνεται και

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

προωθείται η πρόθεση να χρησιμοποιούν τον κινηματογράφο σαν πολυτροπικό εργαλείο για την επαφή των μαθητών με άλλες κουλτούρες και οπτικές γωνίες μέσω ταινιών, προβάλλοντας τα κοινωνικά ζητήματα και τις πολιτισμικές διαφορές. Οι τελευταίες ακολουθούμενες από συζητήσεις ενισχύουν την κριτική σκέψη και την κατανόηση της διαφορετικότητας, ενώ προτείνεται και η δημιουργία έργων, που εκφράζουν τις σκέψεις των μαθητών «*Ο εκπαιδευτικός πρέπει να καθοδηγεί τη συζήτηση, να θέτει ερωτήματα, να αποσαφηνίζει μηνύματα και να ενισχύει τον αναστοχασμό των μαθητών πάνω στα θέματα που προκύπτουν.*»

Τέλος, ο ρόλος του εκπαιδευτικού καθορίζεται σημαντική βοήθεια «*Ο ρόλος των εκπαιδευτικών θα πρέπει κατά την γνώμη μου να είναι βοηθητικός. Δηλαδή να δίνει την αφόρμηση στα παιδιά να ξεκινήσουν διάφορες συζητήσεις γύρω από τα θέματα που θίγονται στις ταινίες και να τους παροτρύνει να αναπτύξουν και να εξελίξουν ένα βήμα παραπέρα τον λόγο τους και την κριτική τους σκέψη. Δίνουν δηλαδή μέσα από την ανάλυση ταινιών τροφή για σκέψη στους μαθητές*.», καθώς παροτρύνοντάς τα να αναπτύσσουν κριτική τους σκέψη.

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση των προηγούμενων κεφαλαίων τα ευρήματα αυτή της θεματικής επιβεβαιώνονται, καθώς οι Βρύζας και Τσιτουρίδου (2005) προτείνουν την καθοδήγηση της συζήτησης μετά την προβολή από τον εκπαιδευτικό, ο Φύκαρης (2012) αναφέρει τον ρόλο του εκπαιδευτικού στην ανάλυση και αμφισβήτηση των στερεοτύπων που προβάλλονται στις ταινίες, και οι Blasco et al. (2010) τονίζουν την ανάγκη για κατάλληλη προετοιμασία και προσεκτική επιλογή υλικού από τον εκπαιδευτικό, ιδίως σε πολυπολιτισμικές τάξεις.

4η Θεματική Κατηγορία: Κινηματογράφος και Κοινωνικά Στερεότυπα

Η τέταρτη θεματική κατηγορία αναδύει την αντιληπτή και καθοριστική ικανότητα του κινηματογράφου να αμφισβητεί και να καταρρίπτει κοινωνικά στερεότυπα, προάγοντας παράλληλα την ισότητα και την ανεκτικότητα σύμφωνα με τα ειπωμένα των ερωτηθέντων «*μέσα από ταινίες που απεικονίζουν ποικιλία πολιτισμών, ταυτοτήτων και εμπειριών, οι μαθητές μαθαίνουν να αποδέχονται τη διαφορετικότητα και να αναγνωρίζουν τα δικαιώματα όλων*», «*Θεωρώ πως οι ταινίες μπορούν να βοηθήσουν*

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

στο να καταρριφθούν πολλά από τα στερεότυπα που προβάλλονται. Πρέπει βέβαια να έχει διαπολιτισμικό χαρακτήρα και να δείχνει διαφορετικούς τρόπους ζωής και κουλτούρες. Για παράδειγμα μια ταινία αν δείχνει τις συνθήκες μεταχείρισης των έγχρωμων ανθρώπων στην Αμερική θα προβάλει τα σωστά μηνύματα στα παιδιά.»

Επιπλέον, τονίζεται η δυνατότητα των ταινιών να καταρρίπτει τα αρνητικά στερεότυπα, ειδικά όταν έχουν διαπολιτισμικό χαρακτήρα και παρουσιάζουν διαφορετικούς τρόπους ζωής και κουλτούρες. Χαρακτηριστικά αναφέρεται το παράδειγμα ταινιών, που αναδεικνύουν τις συνθήκες μεταχείρισης έγχρωμων ανθρώπων σαν μέσο προώθησης σωστών μηνυμάτων στα παιδιά.

«*Πιστεύω ότι ο κινηματογράφος μπορεί να συμβάλλει στην άρση των κοινωνικών στερεοτύπων και στην προώθηση της ισότητας και της ανεκτικότητας. Συγκεκριμένα, οι χαρακτήρες σε αυτές «παλεύουν» για την καταπολέμηση των στερεοτύπων απέναντι τους και βοηθούνε τα παιδιά να δούνε τον κόσμο μέσα από τα «μάτια» κάποιου άλλου ο οποίος βιώνει το πρόβλημα και να αλλάξουν την σκέψη και την συμπεριφορά τους γύρω από τα στερεότυπα καλλιεργώντας το αίσθημα της ισότητας.*»

Πολλοί συμμετέχοντες πιστεύουν, ότι ο κινηματογράφος συμβάλλει στην αποσταθεροποίηση στάσεων και αντιλήψεων, που δεν είναι δημοκρατικά και υπονομεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό αναδεικνύεται, καθώς οι χαρακτήρες σε αυτές τις ταινίες έρονται αντιμέτωποι με τα στερεότυπα και έτσι βοηθούν τα παιδιά να δουν τον κόσμο από την οπτική γωνία, δηλαδή εκείνων (θυμάτων) όσων βιώνουν διακρίσεις, οδηγώντας σε αλλαγή σκέψης και συμπεριφοράς.

Επιπρόσθετα, ο κινηματογράφος αναγνωρίζεται ως ποιοτική μέσα μαζικής ενημέρωσης, παρουσιάζοντας χαρακτήρες και ιστορίες, που αμφισβητούν τα παραδοσιακά πρότυπα και προβάλλουν θετικά τη διαφορετικότητα (φυλές, φύλα, θρησκείες, κοινωνικά στρώματα), ενισχύει την κατανόηση και τον σεβασμό προς τη διαφορετικότητα και ενθαρρύνει την κοινωνική αλλαγή.

«*Ο κινηματογράφος μπορεί να συμβάλλει στην άρση των κοινωνικών στερεοτύπων και στην προώθηση της ισότητας και της ανεκτικότητας, παρουσιάζοντας χαρακτήρες και ιστορίες που αμφισβητούν τα παραδοσιακά πρότυπα και προβάλλουν τη διαφορετικότητα με θετικό τρόπο. Μέσω της αναπαράστασης ανθρώπων από διαφορετικές φυλές, φύλα, θρησκείες και κοινωνικά στρώματα, οι ταινίες ενισχύουν την κατανόηση και τον σεβασμό*

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

προς τη διαφορετικότητα. Επιπλέον, δείχνοντας ανθρώπους να ξεπερνούν προκαταλήψεις ή να αγωνίζονται για τα δικαιώματά τους, μπορούν να ενθαρρύνουν την κοινωνική αλλαγή και την ενίσχυση της ισότητας.»

Τα ευρήματα αυτά συνηγορούν με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, καθώς οι Γκαϊνταρτζή και Τσοκαλίδου (2007) υποστηρίζουν πως οι ιστορίες, που ωθούν τις κοινωνικές και πολιτισμικές προκλήσεις, συμβάλλουν στην άρση στερεοτύπων μέσω της κατανόησης των συναισθημάτων και των εμπειριών των άλλων, ενώ οι Βρύζας και Τσιτουρίδου (2005) αναφέρουν, ότι η παρακολούθηση κριτικών ταινιών και η ανάλυση των πολιτισμικών τους μηνυμάτων προάγει τη διαπολιτισμική κατανόηση.

5η Θεματική Κατηγορία: Κινηματογράφος και Συνειδητοποίηση της Διαφορετικότητας

Η πέμπτη θεματική κατηγορία επικεντρώνεται στην πρακτική εφαρμογή του κινηματογράφου για την ευαισθητοποίηση των μαθητών σε θέματα διαφορετικότητας και συμπερίληψης. Οι συμμετέχοντες αναφέρουν συγκεκριμένα παραδείγματα ταινιών, όπως «*Ταινίες όπως Το κύμα, Freedom Writers, Billy Elliot, Wonder, Zootopia μπορούν να ενισχύσουν την ευαισθητοποίηση και να ανοίξουν δρόμο για δημιουργικές συζητήσεις*.»

Επιπλέον, προτείνονται ταινίες όπως το «*Inside Out*», το «*Finding Dory*» και το «*The Help*» για την προώθηση της διαφορετικότητας και της συμπερίληψης σε διαφορετικές ηλικιακές ομάδες. Ξεχωριστή γίνεται αναφορά προς την ταινία «*Σαν Αστέρια στη Γη*» την οποία θεωρούν ιδιαιτέρως κατάλληλη για την ενίσχυση της διαφορετικότητας και της συμπερίληψης στην τάξη. Η ταινία «*Billy Elliot*» επισημαίνεται από κάποιον/α συμμετέχοντα/ουσα για την εξέταση της κοινωνικής αποδοχής και την καταπολέμηση των στερεοτύπων σχετικά με τα φύλα, ενώ η ταινία έγινε λόγος και για την ταινία «*12 Χρόνια Σκλάβος*» μία άκρως επιτηδευμένη επιλογή, αφού αναφέρεται για την ανάδειξη των συνθηκών διαβίωσης και της συμπεριφοράς απέναντι στους έγχρωμους ανθρώπους, θίγοντας φυλετικά, κοινωνικά και πολιτισμικά ζητήματα.

Όλα τα άνωθεν αποσπάσματα καταδεικνύουν την πίστη των συμμετεχόντων στην επιλεκτική χρήση συγκεκριμένων κινηματογραφικών έργων για την καλλιέργεια

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

της ενσυναίσθησης και της κατανόησης της διαφορετικότητας εντός του συνολικού, βοηθητικού, διδακτικού εργαλείου. Αυτή η πρακτική αξιοποίηση του κινηματογράφου για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου και της ενσυναίσθησης επιβεβαιώνεται άρρηκτα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, καθώς οι Verkuyten et al. (2019) τονίζουν το ρόλο του κινηματογράφου στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου και στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης. Ακολούθως, η Ανδριοπούλου (2010) αναφέρει ότι ο κινηματογράφος προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία για γνωριμία με διαφορετικούς πολιτισμούς και μείωση των προκαταλήψεων, και οι Αγοραστούδη-Βλάχου και Μπίμπου (2021) υποστηρίζουν την ικανότητα των ταινιών να δημιουργούν συναισθηματικούς δεσμούς και να ενισχύουν την ενσυναίσθηση μέσω της αφήγησης ιστοριών που θίγουν πανανθρώπινα ζητήματα.

6η Θεματική Κατηγορία: Δημιουργία και Σχεδιασμός Κινηματογραφικού Εργαστηρίου στο Σχολείο

Η έκτη θεματική κατηγορία αποτυπώνει τις προσδοκίες και τις ιδέες των συμμετεχόντων για τη δημιουργία ενός ειδικού χώρου στο σχολείο αφιερωμένου στον κινηματογράφο. Κοινός τόπος στις απαντήσεις είναι η επιθυμία για έναν διαδραστικό χώρο, εξοπλισμένο με βασικά τεχνολογικά μέσα, όπως οθόνη και προτζέκτορα, αλλά και εργαλεία για την δημιουργία ταινιών (κάμερες, λογισμικά μοντάζ).

«*Θα ήθελα να είναι ένας διαδραστικός χώρος, με οθόνη, άνετες θέσεις, και εργαλεία για δημιουργία ταινιών (κάμερες, λογισμικά μοντάζ). Θα γίνονταν προβολές, συζητήσεις, και εργαστήρια όπου οι μαθητές θα δημιουργούν τις δικές τους μικρού μήκους ταινίες*.»

«*Θα ήθελα το κινηματογραφικό εργαστήριο να είναι κάτι διαδραστικό. Δηλαδή να μην βλέπουμε απλά ταινίες αλλά τα ίδια τα παιδιά, όπως κάναμε και στο μάθημα του κινηματογράφου, να φτιάχνουν ταινίες μικρού μήκους ή πιο απλά να παίζουν σκηνές από ταινίες που έχουν προβληθεί στην τάξη*.»

«*Αν υπήρχε ένα κινηματογραφικό εργαστήριο μέσα στο σχολείο το οποίο εργάζομαι θα ήθελα αρχικά να είναι μια μεγάλη και άνετη αίθουσα στην οποία τα παιδιά θα κάθονται άνετα . Έπειτα θα ήθελα να έχει έναν μεγάλο προτζέκτορα ώστε τα παιδιά να μην δυσκολεύονται στην παρακολούθηση της ταινίας. Επιπλέον, να έχει μια μεγάλη επιλογή*

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

από εκπαιδευτικές ταινίες οι οποίες εστιάζουν σε διαφορετικά προβλήματα. Τέλος, να υπήρχαν κάποια τραπεζάκια με υλικά όπου οι μαθητές θα μπορούν να κάθονται μετά την προβολή της ταινίας για να συζητήσουν και να κάνουν διάφορες δραστηριότητες πάνω σε αυτήν.»

Επιπλέον, τονίζεται η σημασία της ύπαρξης άνετων θέσεων για την παρακολούθηση ταινιών και τραπεζιών με υλικά για συζήτηση και δημιουργικές δραστηριότητες μετά την προβολή. Οι συμμετέχοντες φαντάζονται έναν χώρο όπου δεν θα γίνεται απλή παρακολούθηση ταινιών, αλλά και εργαστήρια δημιουργίας μικρού μήκους ταινιών ή αναπαράστασης σκηνών από προβληθείσες ταινίες, δίνοντας έμφαση στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών και στην πρακτική εξάσκηση. Επιπρόσθετα, εκφράζεται η ανάγκη για μια μεγάλη επιλογή εκπαιδευτικών ταινιών που εστιάζουν σε διάφορα προβλήματα.

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, αν και δεν υπάρχει άμεση αναφορά στον σχεδιασμό κινηματογραφικών εργαστηρίων, ο Κιμουρτζής (2013) αναφέρεται στη δημιουργία ταινιών από μαθητές. Αυτό περιλαμβάνει την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και των τεχνικών δεξιοτήτων, μία πρακτική, που συνάδει με την επιθυμία των συμμετεχόντων για έναν εργαστηριακό χώρο, όπου η δημιουργία θα έχει κεντρικό ρόλο.

7η Θεματική Κατηγορία: Προσωπική Επίδραση του Κινηματογράφου στην Εκπαίδευση

Η έβδομη και τελευταία θεματική κατηγορία αναφέρεται στις υποκειμενικές εμπειρίες και τα οφέλη, τα οποία αποκόμισαν οι συμμετέχοντες από την επαφή τους με τον κινηματογράφο στο πλαίσιο της εκπαίδευσης. Οι υποκειμενικές αναφορές τους καταδεικνύουν ότι η εμπειρία αυτή συνέβαλε στην ανάπτυξη μιας «διαφορετικής, πιο βιωματικής και πολυδιάστατης ματιάς» για την εκπαίδευση.
«*με βοήθησε να δω την εκπαίδευση μέσα από διαφορετική, πιο βιωματική και πολυδιάστατη ματιά.»*

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

«*Βρήκα πολύ ενδιαφέρον το μάθημα του κινηματογράφου αφού βοηθά να βλέπεις τα πράγματα από μια άλλη σκοπιά και να κατανοήσουμε καλύτερα τον κόσμο. Καθιστούσε το μάθημα αρκετά διασκεδαστικό και ενδιαφέρον αφού ο χρόνος περνούσε ευκολότερα και διασκεδαστικότερα, περνώντας μας όμως και τα σωστότερα μηνύματα*.»

«*Το μάθημα του κινηματογράφου με βοήθησε πολύ καθώς με αφορμή αυτό ενίσχυσα τις γνώσεις μου και ανακάλυψα ταινίες εκπαιδευτικού περιεχομένου τις οποίες δεν γνώριζα και τις οποίες θα μπορούσα ίσως και να χρησιμοποιήσω στην πορεία μου ως εκπαιδευτικός.»*

Το μάθημα του κινηματογράφου χαρακτηρίζεται ‘’ενδιαφέρον’’ και ικανό να βοηθήσει στην απόκτηση νέων οπτικών. Ο κινηματογράφος αναγνωρίστηκε ένα ευχάριστο και αποτελεσματικό εκπαιδευτικό μέσο, που από τη μία διασκέδασε τους συμμετέχοντες, από την άλλη τους μετέδωσε «*σωστά μηνύματα*». Η επαφή με αυτό το μέσο ενίσχυσε τις γνώσεις τους και τους βοήθησε να ανακαλύψουν νέες εκπαιδευτικές ταινίες, τις οποίες μπορούν να αξιοποιήσουν στην επαγγελματική τους πορεία. Η εμπειρία χαρακτηρίστηκε «*πολύ σημαντική*», καθώς συνέβαλε στην ενίσχυση της μάθησης μέσω προβολών και συζητήσεων, αναπτύσσοντας παράλληλα την κριτική σκέψη, την κατανόηση κοινωνικών ζητημάτων και την ικανότητα να βλέπουν «*πέρα από την πρώτη εικόνα τα πράγματα*»

Τα προσωπικά αυτά οφέλη, που αναφέρουν οι συμμετέχοντες, υποστηρίζονται από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, καθώς ο Σπύρου (2001) θεωρεί τον κινηματογράφο ένα ισχυρό εκπαιδευτικό εργαλείο, αφού υπερβαίνει τα όρια της παραδοσιακής διδασκαλίας, ενώ ο Κιμουρτζής (2013) αναφέρει τη συμβολή του κινηματογράφου στην ενεργοποίηση σύνθετων εγκεφαλικών διεργασιών, συνδυάζοντας γνώση και δημιουργικότητα, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε μια πιο ολοκληρωμένη και αποτελεσματική μαθησιακή εμπειρία.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Κεφάλαιο 7: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τη συζήτηση των αναδυόμενων θεματικών κατηγοριών, προκύπτουν κρίσιμα και πολυσύνθετα συμπεράσματα, που υπογραμμίζουν τον κομβικό και πολύπλευρο ρόλο του κινηματογράφου στην εκπαιδευτική διαδικασία και την ολιστική προσωπική ανάπτυξη των φοιτητών/μαθητών. Η ανάλυση των δεδομένων καταδεικνύει επιτακτικά την ανάγκη για τη συστηματική και παιδαγωγικά σχεδιασμένη ενσωμάτωση του κινηματογράφου στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, αξιοποιώντας πλήρως τις μοναδικές του δυνατότητες να προωθήσει μια πιο δυναμική, βιωματική και ουσιαστικά αποτελεσματική μαθησιακή εμπειρία.

Ερευνητικό Ερώτημα 1: Αντιλήψεις για τη συμβολή του κινηματογράφου στη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Οι αντιλήψεις των φοιτητών για τη συμβολή του κινηματογράφου στη διαπολιτισμική εκπαίδευση είναι εξαιρετικά θετικές και αναδεικνύουν την ολιστική του επίδραση στη διαμόρφωση μιας συμπεριληπτικής και αλληλέγγυας κοινωνικής συνείδησης. Ο κινηματογράφος αναγνωρίζεται, ως ένα ισχυρό και πολυδιάστατο εκπαιδευτικό εργαλείο ικανό να εμπλουτίσει σημαντικά ένα ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων, από την Ιστορία και τη Γλώσσα έως τα Θρησκευτικά, μετασχηματίζοντας τις παραδοσιακές διδακτικές πρακτικές (Athanasatou et al., 2011; Georganata, 2019; Kimourtzis, 2013; Spyrou, 2001). Συγκεκριμένα, οι φοιτητές υπογραμμίζουν την ικανότητα του κινηματογράφου με ποικίλους τρόπους.

Αρχικά, διευκολύνει την αυθεντική κατανόηση διαφορετικών πολιτισμών και πεποιθήσεων. Οι ταινίες προσφέρουν μια μοναδική ευκαιρία για εμβύθιση και αυθεντική επαφή με πολιτισμικά πλαίσια, που διαφέρουν από τα βιώματα των μαθητών. Μέσω της προβολής ποικίλων οπτικών γωνιών και αφηγήσεων, οι οποίες δεν είναι εύκολα προσβάσιμες μέσα από παραδοσιακά μέσα, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να δουν τον κόσμο από διαφορετικές οπτικές γωνίες, να κατανοήσουν εις βάθος άλλες κουλτούρες, τρόπους ζωής και να προβληματιστούν για διαφορετικά αξιακά συστήματα (Andriopoulou, 2010; Sigouros & Kekkeris, 2012). Συνεπώς, η άμεση οπτικοποίηση των πολιτισμικών διαφορών και ομοιοτήτων ενισχύει την

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

αυθεντικότητα της μάθησης, προωθώντας μια βαθύτερη πολιτισμική ευαισθησία και το σεβασμό προς την ετερότητα.

Επιπλέον, συμβάλλει στην άρση των κοινωνικών στερεοτύπων και στην προώθηση της ισότητας και της ανεκτικότητας. Αυτό συντελείται μέσω της ρεαλιστικής και συχνά βαθιά ανθρώπινης απεικόνισης ποικιλίας πολιτισμών, ταυτοτήτων και εμπειριών. Στην εν λόγω περίπτωση οι ταινίες μπορούν αποτελεσματικά να αμφισβητήσουν τα παραδοσιακά πρότυπα και να προβάλουν τη διαφορετικότητα με θετικό και εποικοδομητικό τρόπο. Η παρουσίαση ανθρώπων από διαφορετικές φυλές, φύλα, θρησκείες και κοινωνικά στρώματα, οι οποίοι συχνά αγωνίζονται για τα δικαιώματά τους ή ξεπερνούν προκαταλήψεις, ενισχύει την κατανόηση και τον σεβασμό προς τη διαφορετικότητα, καλλιεργώντας μια κουλτούρα αποδοχής και συμπερίληψης στην τάξη και πέραν αυτής (Gaidartzis & Tsokalidou, 2007; Vryzas & Tsitouridou, 2005). Αυτή η αποδόμηση των προκαταλήψεων είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία μιας πιο δίκαιης και ανεκτικής κοινωνίας.

Ακολούθως, καλλιεργεί την ενσυναίσθηση και την ευαισθητοποίηση σε κοινωνικά και ηθικά ζητήματα. Ο κινηματογράφος, ως αφηγηματικό μέσο, επιτρέπει στους μαθητές να βιώσουν συναισθηματικά τις ιστορίες των χαρακτήρων, προάγοντας την συναισθηματική ταύτιση. Μέσω αυτής της διαδικασίας, οι μαθητές διευρύνουν την οπτική τους και ευαισθητοποιούνται σε κοινωνικά και ηθικά ζητήματα, όπως η αδικία, ο ρατσισμός ή οι κοινωνικές ανισότητες, τα οποία ενδέχεται να μην αντιμετωπίζουν στην καθημερινότητά τους (Agorastoudi-Vlachou & Mpimpou, 2021; Andriopoulou, 2010; Verkuyten et al., 2019). Η δυνατότητα να δουν τον κόσμο μέσα από τα «μάτια» κάποιου άλλου, ο οποίος βιώνει προβλήματα, είναι καθοριστική για την ανάπτυξη της κοινωνικής τους συνείδησης και της ηθικής τους κρίσης, ενθαρρύνοντας την ανάληψη ενεργού ρόλου ως υπεύθυνοι πολίτες.

Τέλος, αναδείχθηκε η αφορμηστική του λειτουργία για ουσιαστικές συζητήσεις και κριτική ανάλυση. Πέρα από την απλή προβολή, η καθοδήγηση της συζήτησης μετά την ταινία αναδεικνύεται κομβική για την ανταλλαγή αντιλήψεων και την ενίσχυση της κριτικής σκέψης. Αυτή η διαδραστική διαδικασία επιτρέπει στους μαθητές να αναλύσουν σε βάθος τα μηνύματα, να αμφισβητήσουν τα δεδομένα, να αναπτύξουν

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

επιχειρήματα και να διαμορφώσουν τεκμηριωμένες απόψεις, μετατρέποντας την παθητική παρακολούθηση σε ενεργή μάθηση και κριτική επεξεργασία της πληροφορίας (Blasco et al., 2010; Fykari, 2012; Vryzas & Tsitouridou, 2005). Η δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος διαλόγου είναι θεμελιώδης για την εμβάθυνση στα διαπολιτισμικά θέματα.

Ερευνητικό Ερώτημα 2: Επίδραση του μαθήματος του κινηματογράφου στις αντιλήψεις των φοιτητών

Το μάθημα του κινηματογράφου επηρέασε σημαντικά και βαθιά τις αντιλήψεις των φοιτητών, προσφέροντας μια πιο βιωματική και πολυδιάστατη ματιά στην εκπαίδευση. Αυτή η προσέγγιση καθιστά τη μαθησιακή διαδικασία πιο ευχάριστη και ενδιαφέρουσα, καθώς ξεφεύγει από τα συμβατικά πλαίσια και ενεργοποιεί πολλαπλά κέντρα μάθησης. Η επαφή με τον κινηματογράφο, μέσα από το συγκεκριμένο μάθημα, συνέβαλε καθοριστικά.

Αναλυτικότερα, ενισχύθηκε ουσιαστικά η κριτική σκέψη και η αναλυτική ικανότητα (επεξεργασία εις βάθος). Οι φοιτητές ανέφεραν ότι το μάθημα τους βοήθησε να αναπτύξουν την ικανότητα να βλέπουν «*πέρα από την πρώτη εικόνα τα πράγματα*». Αυτό μεταφράζεται σε μια αυξημένη ικανότητα ανάλυσης, αξιολόγησης και ερμηνείας σύνθετων πληροφοριών, επιτρέποντας τους να αντιλαμβάνονται κοινωνικά, ηθικά και πολιτισμικά ζητήματα σε μεγαλύτερο βάθος και πολυπλοκότητα. Συμπερασματικά, η συστηματική έκθεση σε κινηματογραφικές αφηγήσεις προκάλεσε την αμφισβήτηση των προϋπαρχουσών αντιλήψεων και την ανάπτυξη πιο εκλεπτυσμένων γνωστικών διεργασιών (Ανδριοπούλου, 2010).

Ακόμη διευκολύνεται η διεύρυνση των γνώσεων και η ανακάλυψη καινοτόμων εκπαιδευτικών εργαλείων. Δηλαδή το μάθημα δεν πρόσφερε απλώς θεωρητικές γνώσεις, αλλά τους παρείχε μια πληθώρα πληροφοριών και τους βοήθησε να ανακαλύψουν νέες εκπαιδευτικές ταινίες και μεθοδολογίες. Η συγκεκριμένη εμπειρία τους έδωσε τη δυνατότητα να κατανοήσουν εμπειρικά τη δυναμική αξιοποίηση του κινηματογράφου στη μελλοντική τους επαγγελματική πορεία ως εκπαιδευτικοί, ενθαρρύνοντας την υιοθέτηση καινοτόμων παιδαγωγικών πρακτικών και την ανάπτυξη ενός πλούσιου εκπαιδευτικού ρεπερτορίου.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Η εμπειρία χαρακτηρίστηκε ως «*πολύ σημαντική*» και «*ολοκληρωμένη*», καθώς κάθε μάθημα περιλάμβανε μια στοχευμένη προβολή εκπαιδευτικής ταινίας, που ακολουθούσε ουσιαστική συζήτηση μεταξύ φοιτητών και καθηγητών. Αυτή η αλληλεπίδραση ενίσχυσε τη μάθηση, την ανταλλαγή απόψεων, την ενεργό συμμετοχή και τη βαθύτερη επεξεργασία των θεμάτων, δημιουργώντας ένα δυναμικό, συμμετοχικό μαθησιακό περιβάλλον που προάγει τη διατήρηση της γνώσης και την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων. Επομένως, επιτεύχθηκε μία ολοκληρωμένη και διαδραστική μαθησιακή εμπειρία.

Εν κατακλείδι, βοηθήθηκε η ολιστική καλλιέργεια των γνωστικοκοινωνικών δεξιοτήτων. Λεπτομερέστερα, οι προσωπικές μαρτυρίες επιβεβαιώνουν ότι ο κινηματογράφος, ως μέσο που συνδυάζει γνώση και δημιουργικότητα, υπερβαίνει τα όρια της παραδοσιακής διδασκαλίας. Συμβάλλει στην ενεργοποίηση σύνθετων διεργασιών του εγκεφάλου, ενισχύοντας όχι μόνο τη γνωστική ανάπτυξη (π.χ., μνήμη, ανάλυση), αλλά και την ανάπτυξη κρίσιμων κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων, όπως η ενσυναίσθηση, η επικοινωνία και η διαπολιτισμική συνείδηση (Kimourtzis, 2013; Spyrou, 2001). Αυτή η ολιστική προσέγγιση στη μάθηση συμβάλλει στην προσωπική ανάπτυξη των φοιτητών και τους προετοιμάζει για τις προκλήσεις ενός πολυπολιτισμικού κόσμου.

Η παρούσα ανάλυση υπογραμμίζει επιτακτικά την αναγκαιότητα της συστηματικής και παιδαγωγικά σχεδιασμένης ενσωμάτωσης του κινηματογράφου στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Στην προσπάθεια αυτή, ο εκπαιδευτικός διαδραματίζει κεντρικό ρόλο, καθώς είναι αυτός που επιλέγει μεθοδικά το κατάλληλο οπτικοακουστικό υλικό, καθοδηγεί αποτελεσματικά τις συζητήσεις και ενθαρρύνει την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, μετασχηματίζοντας έτσι την κινηματογραφική εμπειρία σε ουσιαστική και βιωματική μάθηση.

Επιπλέον, η πρόταση για τη δημιουργία διαδραστικών κινηματογραφικών εργαστηρίων εντός του σχολικού περιβάλλοντος αναδεικνύεται, ως μια ιδιαίτερα ελπιδοφόρα προοπτική. Αυτή η πρωτοβουλία επιβεβαιώνει την αυξανόμενη επιθυμία για περαιτέρω αξιοποίηση του κινηματογράφου, όχι απλώς ως μέσο ψυχαγωγίας, αλλά ως ένα δυναμικό εργαλείο για την ολιστική ανάπτυξη γνωστικών, κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων, καθώς και για την καλλιέργεια μιας κριτικής και συμπεριληπτικής στάσης απέναντι στον κόσμο.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Ωστόσο, η παρούσα έρευνα αντιμετώπισε ορισμένους περιορισμούς, που είναι σημαντικό να αναφερθούν για την πλήρη κατανόηση των ευρημάτων. Καταρχάς, το περιορισμένο μέγεθος του δείγματος των φοιτητών περιόρισε τη γενικευσιμότητα των αποτελεσμάτων. Επιπρόσθετα, η πίεση του χρόνου, που υπήρχε για την ολοκλήρωση της συλλογής δεδομένων, ενδέχεται να επηρέασε το βάθος της διερεύνησης. Τέλος, ο ρόλος της ερευνήτριας, συμφοιτήτριας των συμμετεχόντων, δημιούργησε μια συνθήκη, όπου αρκετοί μαθητές εκδήλωσαν συστολή κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, γεγονός που πιθανώς επηρέασε την πλήρη έκφραση των απόψεών τους και την ποιότητα των συλλεχθέντων δεδομένων.

Λαμβάνοντας υπόψη τους αναδυόμενους προβληματισμούς και τα ευρήματα της μελέτης, προκύπτουν αρκετές προτάσεις για τη διεξαγωγή μελλοντικών ερευνών. Ειδικότερα, κρίνεται σκόπιμο οι επόμενες μελέτες να εξετάσουν δείγματα φοιτητών με ευρύτερη και συστηματικότερη έκθεση σε κινηματογραφικές ταινίες, προκειμένου να διερευνηθεί η επίδραση της εντατικότερης επαφής με το μέσο στις αντιλήψεις τους. Επιπλέον, θα ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμο να συμπεριληφθούν φοιτητές μεταπτυχιακού επιπέδου, ώστε να διερευνηθούν πιθανές διαφοροποιήσεις στις αντιλήψεις τους σε σχέση με τους προπτυχιακούς, λαμβάνοντας υπόψη την αυξημένη ακαδημαϊκή και επαγγελματική τους εμπειρία. Τέλος, η διεξαγωγή συγκριτικών μελετών μεταξύ φοιτητών από διαφορετικά πανεπιστήμια θα συνέβαλε σημαντικά στην ενίσχυση της εξωτερικής εγκυρότητας των αποτελεσμάτων και στην ανάδειξη τυχόν διαφορών, που σχετίζονται με το ακαδημαϊκό πλαίσιο ή το πρόγραμμα σπουδών.

Η εμπειρία, που αποκόμισα, απ΄ το μάθημα του κινηματογράφου υπήρξε βαθιά μετασχηματιστική συνάμα με τη συνολική επεξεργασία των δεδομένων και την ανάλυση των αντιλήψεων των φοιτητών. Η ενσωμάτωση του μαθήματος του κινηματογράφου στο πρόγραμμα σπουδών ανέδειξε την τεράστια δυνατότητά του να υπερβεί τα όρια της παραδοσιακής διδασκαλίας, καλλιεργώντας κριτική σκέψη, διευρύνοντας γνωστικούς ορίζοντες και ενισχύοντας την ενσυναίσθηση. Η βιωματική φύση του μαθήματος, συνδυάζοντας την προβολή με τον ουσιαστικό διάλογο, αποδείχθηκε καταλυτική για την εμβάθυνση στην κατανόηση περίπλοκων κοινωνικών και πολιτισμικών ζητημάτων, προετοιμάζοντας τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς με ένα ισχυρό και ευέλικτο παιδαγωγικό εργαλείο.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

1. Πιστεύετε ότι ο κινηματογράφος μπορεί να ενσωματωθεί στην εκπαίδευση και να αξιοποιηθεί ως εργαλείο μάθησης σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα; Με ποιο τρόπο;
2. Πώς θεωρείτε ότι οι ταινίες επηρεάζουν τις αντιλήψεις, τις αξίες και τις συμπεριφορές των μαθητών;
3. Ποιος θεωρείτε ότι πρέπει να είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη διαχείριση αυτής της επιρροής;
4. Πιστεύετε ότι υπάρχουν πλεονεκτήματα στην αξιοποίηση μιας ταινίας ως εκπαιδευτικό μέσο; Ποια είναι; Σε ποιες περιπτώσεις πιστεύετε ότι η προβολή μιας ταινίας μπορεί να διευκολύνει τη μάθηση περισσότερο από την ανάγνωση βιβλίου και πώς μπορεί να συνδυαστούν οι δύο μέθοδοι για καλύτερα αποτελέσματα;
5. Μπορεί ο κινηματογράφος να συμβάλει στην άρση των κοινωνικών στερεοτύπων και στην προώθηση της ισότητας και της ανεκτικότητας; Με ποιους τρόπους;
6. Ως εν δυνάμει εκπαιδευτικός, ποιοι θεωρείτε βασικούς παράγοντες για την επιλογή μιας ταινίας με παιδαγωγικούς σκοπούς;
7. Ποιες ταινίες θεωρείτε κατάλληλες για την ενίσχυση της συνειδητοποίησης της διαφορετικότητας και της συμπερίληψης στην τάξη;
8. Πιστεύετε ότι το μάθημα του κινηματογράφου ήταν χρήσιμο για εσάς;
9. Πόσο σας επηρέασαν οι συζητήσεις που έγιναν μετά τις προβολές των ταινιών; Σε τι σας επηρέασαν; Δώστε μου κάποιο παράδειγμα.
10. Πιστεύετε ότι οι ταινίες μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να δουν τον κόσμο με διαφορετική ματιά;
11. Και αν ναι, σαν εν δυνάμει εκπαιδευτικός, πώς θα χρησιμοποιούσατε τον κινηματογράφο για να φέρετε τους μαθητές σε επαφή με άλλες κουλτούρες και διαφορετικές οπτικές γωνίες;
12. Εάν είχατε τη δυνατότητα να δημιουργήσετε το δικό σας κινηματογραφικό εργαστήριο μέσα στο σχολείο που θα εργάζεστε, τι μορφή θα ήθελε να έχει;

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνόγλωσσες αναφορές

Αβραμίδου, Β. Κ. (2014). *Διαπολιτισμική επάρκεια και ετοιμότητα εκπαιδευτικών*. Διάδραση.

Αγγελ, Χ. (2000). *Η αισθητική του κινηματογράφου*. Δαίδαλος/Ζαχαρόπουλος.

Αγοραστούδη-Βλάχου, Φ., & Μπίμπου, Ι. (2021). Κινηματογραφική εκπαίδευση: Οι απόψεις εκπαιδευτικών και τελειόφοιτων φοιτητών και φοιτητριών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης και του Τμήματος Κινηματογράφου. *Διάλογοι*.

Αθανασάτου, Ι., Καλαμπάκας, Ε., & Παραδείση, Μ. (2011). Η αξιοποίηση του κινηματογράφου στην εκπαίδευση. Στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Επιμ.), *Βασικό επιμορφωτικό υλικό Τόμος Γ΄: Αξιοποίηση των τεχνών στην εκπαίδευση* (σσ. 1-60). Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Αθανασία, Α. (2016). Μοντέρνοι Καιροί: Κριτικός γραμματισμός στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση μέσω κινηματογραφικής ταινίας. Στο Σ. Γρόσδος (Επιμ.), *Οπτικοακουστικός γραμματισμός στην εκπαίδευση: 1ο Πανελλήνιο επιστημονικό συνέδριο με διεθνή συμμετοχή, 24–26 Ιουνίου 2016: Πρακτικά* (σσ. 27-38). Θεσσαλονίκη.

Ανδριοπούλου, Ε. (2010). Η κινηματογραφική παιδεία στην εκπαίδευση: Μοντέλα λειτουργίας και προκλήσεις. *Συχνότητες*, *(10)*, 15-20.

Βρύζας, Κ., & Τσιτουρίδου, Μ. (2005). Πληροφορική Κουλτούρα και Εκπαίδευση. In *Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Διδακτική της Πληροφορικής*. Κόρινθος.

Γέμτου, Ε. (2009). Κινηματογράφος και εικαστικές τέχνες. *Cogito*, *9*, 96-99.

Γεωργογιάννης, Π. (2008). *Διαπολιτισμική εκπαίδευση: Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση*. [Αυτοέκδοση]. Πάτρα.

Γκαϊνταρτζή, Α., & Τσοκαλίδου, Ρ. (2007). Οδεύοντας προς την ανάπτυξη διαπολιτισμικής και διγλωσσικής συνειδητοποίησης: Διερεύνηση ζητημάτων

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

ταυτότητας και ετερότητας στο ελληνικό δημοτικό σχολείο και σχεδιασμός διαπολιτισμικού εκπαιδευτικού υλικού. Στο Κ. Ντίνας, & Α. Χατζηπαναγιωτίδη (Επιμ.), *Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου Η Ελληνική Γλώσσα ως Δεύτερη/ Ξένη - Έρευνα, Διδασκαλία, Εκμάθηση* (σσ. 146-160). University Studio Press.

Γκόβαρης, Χ. (2011). *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Διάδραση.

Ζάχου, Δ. Θ. (2013). Εθνικισμός, Πολιτική και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στην Ελλάδα της κρίσης. *Νέος Παιδαγωγός*, *1*, 45-57.

Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας*. Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Κιμουρτζής, Π. (2013). *Cinescience-Ο κινηματόγραφος στον φακό της επιστήμης*. Gutenberg.

Μαλιγκούδη, Χ. (2008). Βασικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Στο Π. Ξωχέλλης (Επιστ. Εποπτεία), *Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων & αλλοδαπών στο σχολείο για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο): Μεθοδολογικός οδηγός για τη χρήση σχολικών βιβλίων του Γυμνασίου. Η διαπολιτισμική διάσταση στη διδασκαλία* (σσ. 57-60). Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.).

Παρασκευοπούλου-Κόλλια, Ε.-Α. (2019). Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας: συνεντεύξεις και συνεντεύξεις μέσω διαδικτύου. *Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, *15*(2), 24.

Ρίντερ, Κ. (2000). *Ιστορία του παγκόσμιου κινηματογράφου*. Αιγόκερως.

Σιγούρος, Ι., & Κέκκερης, Γ. (2012). Η διδασκαλία της εικαστικής γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση με τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ). *Παιδαγωγική Θεωρία & Πράξη*, *5*, 110-119.

Σπύρου, Δ. (2001). Κινηματογραφική εκπαίδευση και θεσμοθέτηση του κινηματογράφου για παιδιά και νέους-ένα γενικό πλαίσιο για κινηματογραφική εκπαίδευση. Στο ΠΟΚΕΠΕ (Επιμ.), *Παιδί και κινηματογράφος* (σσ. 31-39). Σαββάλας.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Φύκαρης, Ι. (2012). Η αξιοποίηση του βίντεο και της κινούμενης εικόνας στη διδασκαλία: Μία διδακτική δυνατότητα. *Τα εκπαιδευτικά*, *(103-104)*, 233-247.

Χατζησωτηρίου, Χ., & Ξενοφώντος, Κ. (2014). *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Προκλήσεις, παιδαγωγικές θεωρήσεις και εισηγήσεις*. Εκδόσεις Σαΐτα.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Ξενόγλωσσες αναφορές

Arnesen, A. L., & Allan, J. (2009). *Policies and practices for teaching sociocultural diversity: Concepts, principles and challenges in teacher education*. Council of Europe.

Banks, J. A. (2008). Diversity, group identity, and citizenship education in a global age. *Educational Researcher*, *37*(3), 129-139.

Barrett, M. (2013). Intercultural competence: A distinctive hallmark of interculturalism. In *Interculturalism and multiculturalism: Similarities and differences* (pp. 147-169). [Publisher not specified].

Bennett, M. J. (2009). Defining, measuring, and facilitating intercultural learning: A conceptual introduction to the Intercultural Education double supplement. *Intercultural Education*, *20*(sup1), S1-S13.

Blasco, P. G., Auxiliadora, M., & Levites, M. (2010). Teaching through movies in multicultural scenario: Overcoming cultural barriers through emotions and reflection. In *Literature and the Arts in Medical Education* (pp. 22-24). [Publisher not specified].

Bush, K. D., & Saltarelli, D. (2000). *The two faces of education in ethnic conflict: Towards a peacebuilding education for children*. UNICEF Innocenti Research Centre.

Chen, L. (2024). Implementation paths and development directions of multicultural education. *Applied & Educational Psychology*, *5*(4), 41-47.

Deardorff, D. K. (2011). Assessing intercultural competence. *New Directions for Institutional Research*, *2011*(149), 65.

DeJaeghere, J. G. (2007). Intercultural and global meanings of citizenship education in the Australian secondary curriculum: Between critical contestations and minimal construction. In E. D. Stevick & B. A. Levinson (Eds.), *Reimagining civic education: How diverse societies form democratic citizens* (pp. 293–316). Rowman & Littlefield.

Fantini, A. E. (2009). Assessing intercultural competence. In *The SAGE handbook of intercultural competence* (pp. 456-476). SAGE Publications.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Fleming, M. (2023). Arts, language and intercultural education. *Language Teaching Research*, *27*(2), 261-275.

Hagar, T. J. (2018). Role of reflective knowledge in the development of intercultural competence. *Journal of Intercultural Communication Research*, *47*(2), 87-104.

Holmes, P., & O'Neill, G. (2012). Developing and evaluating intercultural competence: Ethnographies of intercultural encounters. *International Journal of Intercultural Relations*, *36*(5), 707-718.

Hunduma, C. M., & Mekuria, Y. S. (2024). Multicultural education and global citizenship: Literature review. *Multidisciplinary Reviews*, *7*(10), 2024223.

Leung, K., Ang, S., & Tan, M. L. (2014). Intercultural competence. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, *1*(1), 489-519.

Lourenço, M. (2018). Global, international and intercultural education: Three contemporary approaches to teaching and learning. *On the Horizon*, *26*(2), 61-71.

Lyu, J. (2024). Cultivating cross-cultural competence in students. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 187, p. 04006). EDP Sciences.

O'Farrell, L. (2015). Arts education as a bridge to intercultural understanding. In M. Fleming, L. Bresler, & J. O'Toole (Eds.), *The Routledge international handbook of the arts and education* (pp. 371–377). Routledge.

Panciuc, L. (2015, March). Intercultural education-objectives, values and perspectives. In *Conference Proceedings. New Perspectives in Science Education 2015*. [Publisher not specified].

Portera, A. (2008). Intercultural education in Europe: Epistemological and semantic aspects. *Intercultural Education*, *19*(6), 481-491.

Verkuyten, M., Yogeeswaran, K., Mepham, K., & Sprong, S. (2019). Interculturalism: A new diversity ideology with interrelated components of dialogue, unity, and identity flexibility. *European Journal of Social Psychology*, *49*(3), 505-519.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14

Zalli, E. (2024). Globalization and education: Exploring the exchange of ideas, values, and traditions in promoting cultural understanding and global citizenship. *Interdisciplinary Journal of Research and Development*, *11*(1 S1), 55.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
13/09/2026 23:34:01 EEST - 216.73.216.14